

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Mirjana Pintar

INTERVJUJSKI NAGOVORI V POLITIČNIH REVIJAH
'MLADINA' IN 'DER SPIEGEL'

Diplomsko delo

Ljubljana, 2006

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Mirjana Pintar

Mentorica:izr. prof. dr. Monika Kalin Golob

INTERVJUJSKI NAGOVORI V POLITIČNIH REVIJAH
'MLADINA' IN 'DER SPIEGEL'

Diplomsko delo

Ljubljana, 2006

Zahvala:

Najlepše se zahvaljujem mentorici izr. prof. dr. Moniki Kalin Golob za pomoč, potrpežljivost in nasvete pri pisanju diplomskega dela.

Intervjujski nagovori v političnih revijah 'Mladina' in 'Der Spiegel'

Intervju je pogovor med osebama ali osebami za javnost, v katerem udeleženca intervjujskega dvogovora – vpraševalec in odgovarjalec – tvorita dvogovorno besedilo. Vpraševalec je spodbujevalec, usmerjevalec dvogovora in pri časopisnem intervjuju tudi zapisovalec intervjujskega besedila, ki poskuša od odgovarjalca, ki je v intervjujskem dvogovoru pasiven, saj le odgovarja na spodbude, dobiti za javnost pomembne informacije. V političnih intervjujih pogosto zasledimo neupoštevanje teh pravil, saj se politiki izmikajo odgovorom na provokativna vprašanja, odgovarjajo z vprašanji, komentirajo novinarjeva vprašanja, poskušajo preusmerjati pogovor in vpeljevati svoje teme ali odklanjajo odgovore. Novinarji ne postavljajo zgolj vprašanj v obliki vprašalnih povedi, ampak uporabljajo različne intervjujske nagovore, s katerimi spodbudijo odgovarjalca k odgovarjanju. Raznovrstnost intervjujskih nagovorov pripisujem sposobnosti dobrih novinarjev, ki kljub zahtevnim temam, o katerih se pogovarjajo s političnimi osebnostmi, ne sledijo zgolj vnaprej pripravljenim vprašanjem, ampak se prilagajajo situacijam in sogovornikom, se odzivajo na presenečenja in poskušajo od politikov izvabiti čim bolj iskrene odgovore. Med slovensko politično revijo Mladina in nemško Der Spiegel ni bistvenih razlik glede vrst intervjujskih nagovorov – razen glede večjega števila vpraševalcev ter uvodnega nagovora in zahvale odgovarjalcu na koncu intervjujev v Spieglu –, saj se novinarska dejavnost v državah, ki sta si kulturno tako blizu, ne razlikuje veliko.

Ključne besede: politični intervju, intervjujski nagovor, vpraševalec, odgovarjalec

Interviews in political magazines 'Mladina' and 'Der Spiegel'

An interview is a conversation between two or more people for the public where the participants – the interviewer and the interviewee – form a dialogue. The interviewer stimulates and directs the dialogue, and also writes it down if it is made for the purposes of print journalism. He or she asks questions to obtain information, relevant for the public, from the interviewee who takes a passive position in the dialogue and answers the questions only. In political interviews, the rules are often broken since politicians tend to avoid direct answers to provocative questions and answer with questions instead, comment on the journalist's questions, try to diversify the dialogue and bring in their own themes, or even refuse to answer at all. Journalists ask questions not only in the form of interrogative sentences but they also use other interviewing strategies to encourage the interviewee to answer. The variety of interview questions is typical of good professional journalists who – despite demanding themes in interviews with politicians – do not only follow the questions, set in advance, but adjust to situations and interviewees, respond to their reactions and try to wheedle the most sincere answers out of them. Comparing the Slovenian political magazine Mladina and the German Der Spiegel, there are not many differences in interview questions – except for a higher number of interviewers, the introductory address and acknowledgment to the interviewee in the end of the dialogues in Spiegel. The reason for that lies in cultural similarities between the two countries and similar tradition of journalism.

Key words: political interview, interview question, interviewer, interviewee.

KAZALO

1. Uvod	6
2. Besedilna vrsta intervju	8
2.1 Zgodovina intervjuja	8
2.2 Značilnosti intervjuja	9
2.2.1 Časopisni intervju	10
2.2.2 Ločitev intervjuja od pogovora	11
2.3 Vrste intervjujev	12
2.3.1 Politični intervju	13
2.3.2 Avtorizacija intervjuja	13
2.4 Udeleženca intervjujskega pogovora	14
2.4.1 Vpraševalec	15
2.4.2 Odgovarjalec	17
3. Struktura intervjuja	18
3.1 Intervjujski nagovori	18
3.1.1 Razdelitev vprašalnih povedi	19
3.1.1.1 Koroščeve ravnine binarne delitve vprašalnih povedi	19
3.1.1.2 Toporišičeva razdelitev vprašalnih povedi	22
3.1.1.3 Razdelitev vprašalnih povedi po nemški slovnici Helbig/Buscha	23
3.1.2 Delitev intervjujskih nagovorov	23
3.1.2.1 Koroščeva razdelitev intervjujskih nagovorov	23
3.1.2.2 Intervjujski nagovori po Schwitalli	34
4. Analiza intervjujskih nagovorov v revijah 'Mladina' in 'Der Spiegel'	38
4.1 Koroščeva razdelitev intervjujskih nagovorov	39
4.2 Sporočanje vloge v intervjujskih nagovorih	41
5. Povzetek	57
6. Viri in literatura	59
Priloge: intervjuji revij 'Mladina' in 'Der Spiegel'	

1. UVOD

»Intervju je pogovor, pri katerem eden postavlja vprašanja, ki so jih postavili že mnogi pred njim, drugi pa odgovarja, kar je že neštetim odgovoril,« je nekoč dejal ameriški politik Dean Gooderham Acheson. S to izjavo se ne strinjam, saj intervjuji dobrih novinarjev nikakor niso zgolj dolgočasna in obrabljena vprašanja, ki jim sledijo dolgočasni, že neštetokrat slišani odgovori, ki bralcem ne povedo ničesar novega. Nasprotno: dobri novinarji postavljajo spretna in dobro premišljena vprašanja, s katerimi poskušajo od svojih sogovornikov dobiti čim bolj odkrite odgovore in za bralce pomembne informacije.

V tej diplomski nalogi se bom ukvarjala s političnimi intervjuji, ki se mi zdijo z vidika vprašanj in odgovorov še posebej zanimivi. Politiki so namreč običajno najbolj spretni sogovorniki, ki speljejo pogovor v poljubno smer, se izmikajo odgovorom na provokativna vprašanja in poskušajo izkoristiti vsako priložnost za oglaševanje sebe in svoje stranke. Da lahko bralci iz intervjuja izvedo kaj novega in da ne berejo samo hvaljenja politikov, morajo biti novinarji vedno pozorni na to, da obdržijo vodilno vlogo pri intervjuju in da poskušajo od njih dobiti odgovore na vprašanja brez izmikavanja. Politični reviji *Der Spiegel* in *Mladina* sem izbrala zato, ker zaradi kakovostnih novinarjev in ugleda obeh revij pričakujem raznovrstne in kakovostne intervjuje z najrazličnejšimi načini spraševanja.

Najprej bom predstavila besedilno vrsto intervju, njegovo zgodovino, značilnosti in vrste intervjujev. To besedilno vrsto bom razmejila od pogovora in pojasnila sporočanje situacijo v tiskanih intervjujih. Nato se bom ukvarjala z vlogo obeh udeležencev intervjuja – vpraševalca in odgovarjalca. V naslednjem poglavju bom predstavila strukturo intervjuja in nato primerjala intervjujske nagovore intervjujev izbranih revij. Opisala bom tudi slovnične tipologije vprašanj in predstavila razvrstitev intervjujskih nagovorov po Korošču in Schwitalli. Teorijo o nagovorih, ki temelji na Koroščevem delu *Stilistika slovenskega poročevalstva* in na Schwitallovi knjigi *Dialogsteuerung in Interviews*, bom ponazorila s konkretnimi primeri iz izbranih intervjujev.

Čeprav menim, da novinarji uporabljajo najrazličnejše intervjujske nagovore, predpostavljam, da kljub temu prevladujejo klasične vprašalne povedi, ki sprašujejo po podatkih in mnenjih. Predvidevam tudi, da bom zaradi izmikavanja politikov našla veliko vztrajanja in očitkov. Ker želijo novinarji aktivno s svojimi mnenji sodelovati v pogovoru,

pričakujem tudi njihova osebna mnenja in ugovore sogovorniku. Prav tako predpostavljam, da novinarji ne postavljajo zgolj vnaprej pripravljenih vprašanj, ampak da se prilagajajo situaciji in se primerno tudi odzivajo. Moja hipoteza je tudi, da se reviji Mladina in Der Spiegel glede intervjujskih nagovorov med seboj bistveno ne razlikujeta.

V praktičnem delu bom analizirala intervjujske nagovore obeh revij tako, da jih bom razvrstila v vrste, ki jih določa Korošec, podatke bom statistično obdelala in jih prikazala v tabelah. Ugotavljala bom, katere nagovore najpogosteje in katere najredkeje uporabljajo novinarji obeh revij, nato bom politični reviji med seboj primerjala, s čimer bom poskušala potrditi svojo hipotezo. Praktični del bo torej sestavljen iz količinskih (štetje nagovorov različnih vrst) in kakovostnih tehnik (razvrščanje nagovorov v vrste). Nato bom z analizo konkretnih primerov ugotavljala, katere sporočanje vlog imajo Koroščeve vrste intervjujskih nagovorov. Tako bom preverila pravilnost hipoteze, da novinarji ne postavljajo zgolj vnaprej pripravljenih vprašanj, ki sprašujejo po podatkih in mnenjih, ampak da se prilagajajo situaciji in se primerno tudi odzivajo z ugovori, vztrajanjem pri vprašanjih, z lastnim mnenjem itd.

2. BESEDILNA VRSTA INTERVJU

»Intervju je radijski, televizijski in časopisni žanr. Jezikovna stran temelji na dvogovoru, ki je jezikovna (in nejezikovna) dejavnost praviloma dveh oseb. Jezikovna dejavnost se uresničuje v besedilu dvogovora, katerega tvorca sta oba udeleženca te dejavnosti.« (Korošec 1998: 245)

Košir (1991a: 6) definira intrervju kot »novinarsko sporočilo o dialogu med vpraševalcem in odgovarjalcem z dominantno funkcijo predstavitve za naslovnika zanimive osebnosti, njenih izkušenj in subjektivnega pogleda na dogodke in dogajanja (iz osebnega življenja, dela, stroke itd.)«. Ker sodi žanr intervju v pogovorno vrsto, jo Koširjeva definira takole:

»Pogovorna vrsta je vrsta novinarskega sporočanja informativne zvrsti, ki sporoča o po novinarju proizvedenem pogovoru z javnosti zanimivo osebnostjo ali o aktualni tematiki tako, da odgovarja na naslovnikova vprašanja, ki so spodbujena s praviloma vnaprejšnjim vedenjem o udeležencih ali o temi pogovora. Struktura pogovorne vrste je večinoma enostavna, shema je dvodelna: poleg glave ima uvod in jedro. Avtor v tekstu s svojimi mnenji v pretežni meri ni prisoten, njegova prevladujoča drža je nevtralna.« (Korošec, Košir 1990: 24–25)

2.1 ZGODOVINA INTERVJUJA

Izvor izraza *intervju* sega v 16. stoletje, ko se je v britanskem dvorskem jeziku uporabljal s pomenom *srečanje* ali *razgovor*. Šele nastanek novinarskega intervjuja da temu pojmu specifičen pomen, ki postavi v ospredje novinarsko raziskovanje in spraševanje. Domnevno prvi intervju pripisujejo ameriškemu novinarju Gordonu Benettu leta 1836 v povezavi s primerom umora. Šele desetletja kasneje lahko govorimo o intervjujih z javnimi osebnostmi, predvsem s politiki (npr. intervju novinarja McCullagha med ameriško državljansko vojno s predsednikom Johnsonom in senatorjem Stephensonom). (Hoffmann 1982: 12–13)

Košir (1991: 630) ugotavlja, da je intervju v slovenskem tisku izšel iz reportaže in se je šele v sedemdesetih letih uveljavil v svoji klasični obliki. V Sloveniji se je po vojni v tisku zelo redko pojavil pogovor, če se je že, so bili sogovorniki pazljivo izbrani; večinoma so bili to

kulturniki in priznani ideološki subjekti: partizanske matere, osiroteli otroci, junaki dela itd. Danes so te reportaže videti kot izmišljene, ne pa kot poročila o resničnem dogajanju. Kmalu po vojni začnejo časopisi prevajati zapise pogovorov s svetovno znanimi filmskimi igralci, v začetku šestdesetih let začnejo objavljati tudi intervjuje s slovenskimi igralci, režiserji in pevci.

V sedemdesetih letih opaža Koširjeva (1991: 631) zapostavljenost žanra intervju v slovenskem tisku, medtem ko se je konec osemdesetih let število intervjujev povečalo, in to predvsem tematski intervju, osebnostni intervju pa so objavljali zgolj v reviji Jana. Razcvet rumenega tiska v devetdesetih letih je vplival tudi na povečanje zanimanja bralcev za zasebno življenje posameznikov, zato se je povečalo tudi število žanrov pogovorne vrste.

2.2 ZNAČILNOSTI INTERVJUJA

Erbslöh (1972: 15) definira intervju kot »namenski pogovor« in opozarja na podobnost z vsakdanjim pogovorom. Poudarja, da je intervju izmenjavanje med osebami, pri čemer ena oseba (intervjuvanec) prevzame vodenje pogovora in poskuša od druge osebe (intervjuvani), pridobiti informacije, mnenja ali prepričanja. Trdi, da intervjuji v množičnih medijih služijo temu, da pridobimo izvirne izjave ali mnenja o poznavalcih ali političnih osebnostih. Pri tem so pomembni naslednji elementi: vsaj dva udeleženca pogovora, tema pogovora, dvogovor in množični medij.

Berens (1975: 13) na podlagi svojega raziskovanja radijskih in televizijskih intervjujev razvije definicijo, da je intervju javnosti namenjen pogovor poročevalcev z osebnostmi o aktualnih vprašanjih ali ostalih vprašanjih, ki so zanimivi zaradi osebnosti same. S tiskanimi intervjuji se ukvarja tudi Lüger (1995: 124), ki se pri svoji definiciji intervjuja ne omejuje zgolj na informativnost, ampak je prepričan, da intervjuji služijo tudi javni predstavitvi osebe, dajanju nasvetov in predstavitvi odnosa do neke zadeve. Po Lügerjevem mnenju poskuša intervju na zabaven način predstaviti znanje, mnenja in način razmišljanja različnih oseb. La Roche (2003: 148) poudarja pomembno značilnost intervjuja: objavo. Cilj intervjuja je torej doseči širšo publiko in nagovoriti javnost.

2.2.1 Časopisni intervju

Intervju je zelo priljubljena besedilna vrsta v tisku, saj je avtentičen in neposreden. Avtentičnost je v tem mediju sicer najmanjša, ker se potek pogovora med zapisom delno spremeni. Slaba stran je, da je odvisno od novinarjev in urednikov, kaj bodo v zapisanem intervjuju obdržali in kaj izpustili, pri tem pa se postavlja vprašanje avtentičnosti. Prednost na drugi strani je, da lahko v primerjavi z drugimi mediji (radio, televizija) pogovor poteka brez motenj, kot so na primer oglasi, telefonski klici gledalcev ali poslušalcev v studio in podobno. Motnje v časopisnih intervjujih zapiše novinar samo, če imajo pomen, npr. če kažejo značilnosti intervjuvane osebe ali ko želi novinar pokazati, da se sogovornik izmika vprašanju ali ga med govorjenjem prekinja. (Fichtel 2002: 16–17)

Čeprav je intervju zelo priljubljena besedilna vrsta, ne moremo reči, da je tudi delo novinarja najlažje. Bralec intervjuja ima lahko občutek, da pogovor teče gladko, ampak v resnici se mora novinar na intervju dobro pripraviti, da zna postavljati prava vprašanja in da se primerno odzove tudi na presenečenja. (prav tam)

V večini primerov poteka intervju najprej ustno in se kasneje zapiše, obstajajo pa tudi drugi načini pogovora med spraševalcem in odgovarjalcem (odgovarjalec lahko odgovori pisno ali po telefonu). Pogovor novinar posname na magnetofonski trak ali si sproti zapisuje, kasneje pogovor pretvori v pisno obliko. Ker mora časopisni intervju ustrezati normam pisnega besedila, se nekatere značilnosti govorjenega jezika, kot so na primer mimika, intonacija, gestika in mašila, izpustijo. Zato se pri tem intervju bolj ali manj spremeni in skrajša, pri čemer mora novinar paziti, da ne spreminja pomena povedanega. (prav tam)

V večini časopisnih intervjujev gre za dva udeleženca pogovora: vpraševalca in odgovarjalca. Pri njunem poimenovanju so slovenski avtorji neenotni. Uporabljajo se izrazi *intervjuvajoči* in *intervjuvanec*, *vpraševalec* in *vprašanec*, *spraševalec* in *sogovornik*, *spraševalec* in *odgovarjajoči*. Korošec (1998: 246) predlaga kot najboljšo možnost poimenovanja *vpraševalec in odgovarjalec*, ki označujeta dejavnosti obeh udeležencev, vendar ne izključuje tudi poimenovanja *intervjuvajoči* in *intervjuvanec*. Zadnji dve poimenovanji lahko enačimo s poimenovanjem v nemški literaturi, kjer se večinoma uporabljata izraza *der Interviewer* in *der Interviewte*.

2.2.2 Ločitev intervjuja od pogovora

Časopisni intervju je sicer po svoji obliki videti kot pogovor, vendar Schwitalla (1979: 37) opozarja na razliko, saj intervju v nasprotju s pogovorom doseže širšo publiko. Pogovor je spontano komuniciranje, medtem ko je intervju pripravljen in načrtovan. Pomembna je tudi razlika v položaju sogovornikov: v pogovoru sta si enakovredna, saj lahko oba sprašujeta in odgovarjata, medtem ko je pri intervjuju vpraševalec privilegiran, saj usmerja in vodi intervju, izbira teme in spodbuja odgovarjalca.

Korošec (1998: 245) meni, da ima intervju dve uresničitvi: pogovor kot dogodek, v katerem poteka sporočanje z govorjenim besedilom, v časopisnem intervjuju pa dobi to besedilo z upoštevanjem pravil pretvorbe med prenosnikoma obliko zapisanega besedila. Intervju je torej »pogovor med osebama ali osebami za javnost«.

Korošec (1998: 251) trdi, da je dvogovor prvinska oblika človekove jezikovne dejavnosti, pri kateri govorec naslovniku pošlje jezikovni znak. Pri intervjujskem dvogovoru gre za pogovor med dvema osebama, ki skupaj tvorita dvogovorno besedilo. Oseba A se z jezikovnim sporočilom obrne k osebi B in ji tako da spodbudo za reagiranje, za odgovor. »Ko je izrečena A-jeva spodbuda (nagovorna replika N) in B-jev odgovor nanjo (odgovorna replika O), je besedilno zaključena ena dvogovorna sekvenca, ki ima komplementarno nagovorno in odgovorno repliko.« (Korošec 1998: 253)

Dvogovor je lahko **enosmeren** (oseba A prevzema vlogo spodbujevalca dvogovora, B odgovarja na spodbude) ali **obojesmeren** (vloga spodbujevalca je izmenična). Od tega, kako reagira oseba B, je odvisna uspešnost dvogovora. B lahko zahteva ponovitev ali pojasnitev A-jeve vprašalne povedi. Pri tem govorimo o **smernostni nevtralizaciji**, kjer je dvogovorna sekvenca nevtralizirana (če je sporočanje moteno zaradi zunanjih vplivov, če je intervjujski dogodek slabo pripravljen ali je vzrok v »težkem« odgovarjalcu). Od tukaj naprej se lahko dvogovor razvija enosmerno ali obojesmerno. Oseba A vprašanje ponovi in izboljša domnevno nejasnost ali pa na B-jevo vprašanje odgovori. Tako nastane obojesmerni dvogovor. (Korošec 1998: 255–256)

2.3 VRSTE INTERVJUJEV

Intervjuji različnih časopisov in revij se lahko med seboj razlikujejo glede na obliko, jezik, odnos med sogovornikoma, tematiko, število udeležencev pogovora itd. Število vrst intervjujev se od avtorja do avtorja razlikuje. Koširjeva (Korošec, Košir 1990: 28) deli intervjuje v dve kategoriji glede na njihovo funkcijo: če vpraševalca zanima odgovarjalčeva osebnost, kako živi, kaj dela, o čem premišluje, kako čustvuje, kakšne načrte ima itd., gre za osebnostni intervju, če je pomembno predvsem odgovarjalčevo strokovno znanje in mnenje o neki tematiki, je to tematski intervju. Največkrat gre za prepletanje obeh vrst intervjujev.

Samo dve vrsti omenja **Netzer** (Buchholz 2003: 14): stvarni intervju,¹ ki se osredotoča na to, kaj kdo pove, in osebnostni intervju,² pri katerem je pomembno, kdo kaj pove.

La Roche (2003: 148) deli intervjuje v tri skupine: stvarni intervju, ki sprašuje po informacijah, mnenjski intervju,³ ki se ukvarja z oceno stanja, in osebnostni intervju, v katerem se osebe predstavijo.

Fichtel (2002: 18) razlikuje štiri vrste intervjujev: intervju dejanskega stanja,⁴ kjer dobijo bralci od strokovnjakov informacije o aktualnem dogodku ali pomembni temi, predstavitveni intervju,⁵ kjer je v središču oseba s svojimi navadami, posebnostmi in življenjskimi nazori, mešana oblika intervjuja dejanskega stanja in predstavitvenega intervjuja,⁶ ki povezuje osebnostno z dejstvi, in preiskovalni intervju,⁷ ki sicer ni objavljen samostojno, ampak se intervjuvajo osebe, ki lahko s svojimi informacijami pomagajo novinarju, da se pripravi na intervju z neko drugo osebo.

Glede na intervjuvanca ločuje **Schwitalla** (1979: 183–184) naslednje vrste intervjujev: politični intervju,⁸ kjer je cilj nadzor in pridobivanje znanja, saj imajo novinarji pravico, da sprašujejo tako po informacijah javnega značaja, kot tudi po vzrokih za pretekla in prihodnja dejanja politikov. Druga vrsta je izvedenski intervju,⁹ kjer se intervjuvajo osebe,

¹ das Interview zur Sache

² das Interview zur Person

³ das Meinungsinterview

⁴ das Sachverhaltsinterview

⁵ das Präsentationsinterview

⁶ die Mischform aus Sachverhalts- und Präsentationsinterview

⁷ das Rechercheinterview

⁸ das Politikerinterview

⁹ das Experteninterview

ki so zanimive zaradi svojega znanja, poklica ali imajo znanje zaradi nekih posebnih okoliščin. Tretjo vrsto Schwitalla imenuje zvezdniški intervju,¹⁰ ki je namenjen predstavitvi zvezdnikov.

2.3.1 Politični intervju

Politiki privolijo v intervju ali iz lastnega interesa ali iz dolžnosti do javnosti odgovarjajo na vprašanja. Naloga intervjuja ni le, da se politik predstavi javnosti s svojimi idejami in pogledi na aktualna vprašanja, ampak mora odgovarjati tudi na provokacije glede svojih dejanj. Schwitalla (1979: 183) omenja dve sporočanski funkciji intervjujev: nadzor in razširjanje znanja. Nadzorna funkcija pomeni, da imajo novinarji pravico, da politikov ne sprašujejo zgolj po neznanih informacijah, ampak tudi po vzrokih za pretekla in prihodnja dejanja, skratka, politiki se morajo zagovarjati.

Ker so politiki zaradi svoje javne funkcije zavezani dajati informacije, ki so za javnost pomembne, je glavna naloga novinarjev, da javnost čim bolj obvestijo. Tiskani množični mediji imajo slabost, da bralci ne morejo videti in slišati politikov, zato se lahko še tako slab govornik izkaže za popolnoma drugačnega: novinar spremeni njegov nespreten govor v berljiv, tekoč in slovnično pravilen jezik.

2.3.2 Avtorizacija intervjuja

Koširjeva (1990: 16–17) trdi, da je avtor časopisnega novinarskega intervjuja tisti, ki je pod besedilo podpisan. Po njenem mnenju jemljejo naslovniki intervju kot verodostojno besedilo, če odgovarjalec ne laže in če vpraševalec napiše, kar je odgovarjalec v resnici rekel. Zato Koširjeva zagovarja avtorizacijo intervjuja, s čimer dobi vpraševalec zagotovilo, da je objavil verodostojno besedilo.

Avtorizacija je ustni dogovor med intervjuvancem in odgovarjajočim. Nemški in slovenski novinarski kodeks se zelo razlikujeta v točki, ki govori o avtorizaciji: novi slovenski

¹⁰ das Starinterview

novinarski kodeks (2002) ne omenja avtorizacije, medtem ko jo je stari kodeks iz leta 1991 priporočal: »Intervju je novinarsko neoporečen, ko je prizadeti odobril končno verzijo. V primerih, ko avtorizacija časovno ni mogoča, mora intervjuvanec nedvomno vedeti, da bodo njegove izjave objavljene v obliki intervjuja.«

Nemški novinarski etični kodeks je zelo podoben staremu slovenskemu, saj avtorizacijo zahteva, izjemo dopušča samo v časovni stiski. V smernici 2.4 – intervju piše:

»Ein Interview ist auf jeden Fall journalistisch korrekt, wenn es vom Interviewten oder dessen Beauftragten autorisiert wurde. Unter besonderem Zeitdruck ist es auch korrekt, Äußerungen in unautorisierter Interviewform zu veröffentlichen, wenn den Gesprächspartnern klar ist, dass die Aussagen zu wörtlichen oder sinngemäßen Publikation gedacht sind. Journalisten sollten sich stets als solche zu erkennen geben.«¹¹

Čprav slovenski etični kodeks avtorizacije ne zahteva, je moje mnenje, da je ta še posebej v političnih in strokovnih intervjujih potrebna, saj se novinar tako zavaruje pred napakami, ki lahko nastanejo zaradi napačnega razumevanja ali zaradi nepozornosti pri prenosu v pisno besedilo. Vendar bi določilo v nemškem kodeksu, da je intervju novinarsko neoporečen šele takrat, ko ga je odgovarjalec avtoriziral, dopolnila z možnostjo izjeme, če odgovarjalec vztraja pri nedopustnih spremembah svojih izjav.

2.4 UDELEŽENCA INTERJUJSKEGA POGOVORA

V nemški literaturi se za udeleženca (udeležence) intervjuja uporabljata izraza *der Interviewer* in *der Interviewte*, ki ustrezata slovenskima izrazoma *intervjuvajoči* in *intervjuvanec*. Korošcu (1997: 246) se zdi to poimenovanje ustrezno, vendar predlaga še primernejša izraza *vpraševalec* in *odgovarjalec*, ki poudarjata dejavnost obeh udeležencev (eden vprašuje, drugi odgovarja). Neprimerna poimenovanja zaradi napornosti pri slušnem in vidnem sprejemanju se Korošcu zdijo *intervjuvanec* in *intervjuvani*, *vpraševalec* in *vprašanec* ali *vpraševalec* in *vpraševanec*.

¹¹ *Intervju je novinarsko neoporečen samo, če ga je avtoriziral odgovarjalec ali njegov pooblaščenec. Pod posebnim časovnim pritiskom je tudi neoporečno objaviti izjave v neavtorizirani obliki, če je udeležencem intervjuja jasno, da so izjave namenjene dobesedni in smiselni objavi. Novinarji jih morajo kot take tudi vselej označiti.*

2.4.1 Vpraševalec

Berens, Jäges, Schank in Schwitalla (1976: 34–35) razlikujejo dve vrsti udeležencev intervjuja: privilegiranega in podrejenega. V intervjuju, kjer vedno obstaja dopolnjujoča se razdelitev vlog, je intervjuvanec privilegiran, saj začne in konča pogovor, ga vodi in usmerja, določa teme in postavlja vprašanja, na katera odgovarja intervjuvani, lahko vztraja pri svojem vprašanju, če ne dobi zadovoljivega odgovora. Odgovarjalec je v novinarskem dvogovoru podrejen, odgovarja na vprašanja in pobude vpraševalca, kar pomeni, da je njegova možnost vplivanja na potek pogovora manjša.

Korošec (1996: 246) pravi, da je vpraševalec spodbujevalec dvogovora, pri časopisnem intervjuju tudi zapisovalec ali avtor intervjujskega besedila. Izraz spodbujevalec zajema vršilca novinarske naloge (izbor odgovarjalca, prošnjo in pritegnitev odgovarjalca za pogovor). Vpraševalec si vprašanja tudi vnaprej pripravi.

Čeprav dobi bralec intervjujev občutek, da poteka med spraševalcem in odgovarjalcem sproščen pogovor, je dejstvo, da se mora spraševalec dobro pripraviti na intervju, saj mora obvladati tako temo pogovora, kot tudi poznati odgovarjalca in predvideti njegove odgovore in odzive. Mora biti tudi zelo prilagodljiv, da se znajde v nepredvidljivih situacijah in da zna usmerjati in voditi pogovor. Fichtel (2002: 16–17) našteva naslednje zahteve, kakšen mora biti novinar, da naredi dober intervju:

1. Mora biti retorično spreten.
2. Dobro se mora pripraviti na intervju.
3. Imeti mora dobra psihološka znanja in mora znati delati z ljudmi.
4. Mora se biti sposoben spontano odzivati na nepričakovano.

Novinarjeva naloga je tudi, pravi Fichtel (prav tam), da vnaprej premisli, o kateri temi bo tekkel pogovor, kaj bo še posebej poudaril, kako bo odgovarjalca pripravil do tega, da bo povedal več kot le obrabljene fraze, in katere teme zanimajo javnost.

Število vpraševalcev je v intervjujih različno: v nemški reviji *Der Spiegel* najdemo v večini primerov dva ali tri, nekajkrat tudi samo enega, medtem ko v *Mladini* prevladuje število intervjujev z enim ali največ z dvema vpraševalcema.

Steger, Deutrich, Schank in Berens (Schwitalla 1979: 174–175) omenjajo naslednje naloge spraševalca:

1. Privilegirani govorec sprašuje, izbira teme, začne in zaključi pogovor.
2. Podrejeni govorec je dolžan odgovarjati, ne more sam določati tem, lahko le poskuša v okviru dane teme preusmeriti pogovor.

Od vpraševalca je odvisno, kako vodi in usmerja temo intervjuja, kako sprašuje in katera vprašanja postavlja, ali vztraja pri vprašanjih, dokler ne dobi zadovoljivega odgovora, kakšen je njegov odnos do sogovornika, kakšno vzdušje ustvari itd. Pri tem ima pomembno vlogo tudi njegov značaj: ali agresivno vztraja pri vprašanju, ali postavlja provokativna ali celo nesramna vprašanja, skače odgovarjalcu v besedo in je nestrpen ali pa je do odgovarjalca prizanesljiv, prijazen, popustljiv in nezahteven.

Schwitalla (1979: 223) opozarja na nujnost uvodnega nagovora, ko vpraševalec pozdravi odgovarjalca in mu nakaže, v kakšnem odnosu bo potekal intervju (ali je prijazen, jezen, agresiven). V intervjujih revije *Der Spiegel* se vsak pogovor konča z zahvalo (*Herr Platzeck, wir danken Ihnen für dieses Gespräch.*¹² (Horand Knaup, Gabor Steingart, Stefan Aust, Stefan Berg – Matthias Platzeck; *Der Spiegel*, 21. 11. 2005, 45.)), skoraj vsi intervjuji se začnejo tudi z nagovorom:

***Der Spiegel:** Herr Präsident, an diesem Sonntag wählen die Afghanen ein Parlament. Was bringt die Demokratie einem so armen, so instabilen Land?*¹³

(Susanne Koebel, Joachim Preuß, Gerhard Spörl – Hamid Karzai; *Der Spiegel*, 17. 9. 2005, 108.)

Večina intervjujev v *Mladini* se začne takoj z vprašanjem:

***Mladina:** Za čigave interese se bori Liberalna demokracija Slovenije?*

(Ali H. Žerdin – Jelko Kacin; *Mladina*, 24. 10. 2005, 35.)

¹² *Gospod Platzeck, zahvaljujemo se vam za ta pogovor.*

¹³ *Gospod predsednik, to nedeljo volijo Afganistanci parlament. Kaj prinese demokracija tako revni, nestabilni državi?*

Schwitalla (1979: 224) opaza, da se prošnje in vljudnostni izrazi v političnih intervjujih ne uporabljajo, saj ko enkrat politik privoli v intervju, vpraševalca ni treba še enkrat prositi, naj mu odgovori na vprašanja. Ta trditev drži skoraj v vseh primerih, razen v naslednjem:

***Mladina:** Bi potem za Mladino povedali, kaj so bili glavni razlogi za odstavitev? Kaj pomeni, da so se zadeve počasi reševale?*

(Gregor Cerar, Aleksandar Mičić – Danica Simšič; Mladina, 1. 8. 2005, 36.)

2.4.2 Odgovarjalec

Berens, Jäges, Schank in Schwitalla (1976: 34) označujejo odgovarjalca kot podrejenega partnerja v dvogovoru, saj odgovarja le na pobude vpraševalca, je v pogovoru pasiven, ne predlaga svojih tem in prepušča vpraševalcu odločitev o koncu pogovora.

Kršitev teh pravil je izrazita predvsem v političnih intervjujih, saj se politiki izmikajo odgovorom na provokativna vprašanja, odgovarjajo z vprašanji, komentirajo vprašanja, poskušajo preusmeriti pogovor in vpeljevati svoje teme ter pogosto odklanjajo odgovore:

***Mladina:** Novemu zakonu o RTVS so nekateri evropski strokovnjaki ostro nasprotovali, na drugi strani pa zagovornikov med strokovnjaki ni bilo. Kako vidite to evropskost zakona?*

***Drnovšek:** V to referendumsko retoriko se sam niti ne bi spuščal.*

(Jani Sever – Janez Drnovšek; Mladina, 3. 10. 2005, 40.)

3. STRUKTURA INTERVJUJA

3.1 INTERVJUJSKI NAGOVORI

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika je vprašanje razloženo kot »ustno ali pisno izražena želja, zahteva, s katero se kdo obrne na koga z namenom, da bi kaj izvedel od njega«. Toporišič (2004: 515) razlaga vprašalne povedi kot tiste, »ki izražajo nejasnost ali negotovost kakšne prvine v podstavi povedi ali glede celotne podstave in stremijo za tem, da se ta nejasnost v odgovoru odpravi.«

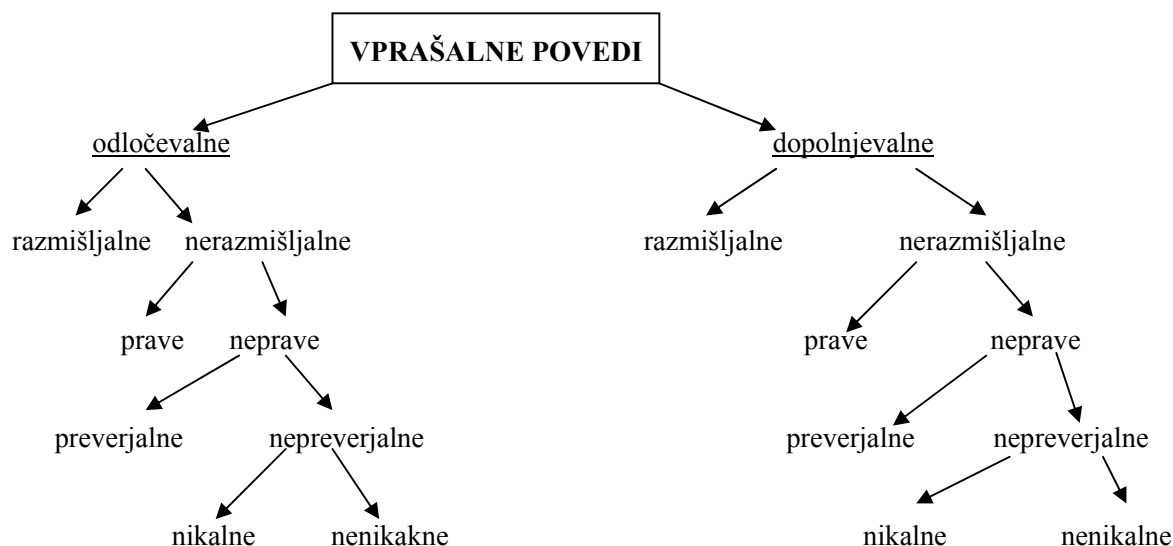
Dejstvo je, da vpraševalec ne postavlja odgovarjalcu zgolj vprašanj v obliki vprašalnih povedi, ampak v ta namen uporablja tudi druga izrazna sredstva. Schwitalla (1979: 182–183) poudarja, da ni vse, s čimer se izražajo vpraševalci, vprašanje, ampak so lahko spodbuda k odgovoru tudi druge vrste povedi.

Korošcu (1997: 257) se poimenovanje *odgovor* ne zdi problematično, saj je izraz ustrezen tako na nejezikovni, kot tudi na psihološki ravni. Izraz *vprašanje* pa se mu zdi dvakratno nenatančen, saj vpraševalčeve spodbude nikakor niso samo vprašanja, ampak so vprašalne povedi po smislu lahko tudi prošnje, trditve, predlogi itd. Tudi vprašanja niso nujno vedno v obliki vprašalnih povedi. Zaradi izogibanja izrazoslovnim nejasnostim uvaja Korošec izraz *nagovor*, ki ustreza psihološkemu izrazu spodbuda, na jezikovni ravni pa zajema vse, kar je lahko vprašalna poved brez vprašanja in vse nevprašalne povedi s pomenom vprašanja. Nagovor je »izraz v stilistiki poročevalstva, kjer kot poimenovanje ene od enot intervjujskega dvogovora zajema posebnost, s katero se intervjujski dvogovor loči od ostalih vrst pogovorov. Nagovor je usmerjen ‘k drugemu’ in ne samo ‘za druge’« (Korošec, 1998: 258).

3.1.1 Razdelitev vprašalnih povedi

3.1.1.1 Koroščeve ravnine binarne delitve vprašalnih povedi

Korošec (1998: 247–251) uporablja pri delitvi vprašalnih povedi Bauer-Greplovo razvrstitev, ki jo terminološko prilagodi za slovenski jezik.

Na prvi ravni delitve Korošec ločuje **odločevalne** in **dopolnjevalne** vprašalne povedi. Odločevalne vprašalne povedi imajo plus lastnost, kar pomeni, da lahko odgovarjalec odgovori z *da* ali z *ne*, medtem ko imajo dopolnjevalne vprašalne povedi minus lastnost, ker zahtevajo dopolnitev neznanega dela. (prav tam)

Mladina: Ste pričakovali tako tesen rezultat?

(Jani Sever – Janez Drnovšek; Mladina, 3. 10. 2005, 39.)

Der Spiegel: Wird China zur zweiten Supermacht aufsteigen?¹⁴

(Stefan Aust, Ralf Beste, Georg Mascolo – Donald Rumsfeld; Der Spiegel, 31. 10. 2005, 126.)

¹⁴ Bo Kitajska postala druga velesila?

Dopolnjevalne vprašalne povedi sprašujejo po neznanem delu s *k-/č-vprašanji*, v nemščini *W-Fragen*:

Mladina: Koliko zadev ste odstopili policiji?

(Miha Štamcar, Aleksandar Mičić – Drago Kos; Mladina, 13. 8. 2005, 34.)

*Der Spiegel: Warum nimmt die Zahl der Anschläge derzeit zu?*¹⁵

(Susanne Koebel, Joachim Preuß, Gerhard Spörl – Hamid Karzai; Der Spiegel, 17. 9. 2005, 111.)

Na drugi ravnini so **razmišljalne** in **nerazmišljalne** vprašalne povedi. Pri razmišljalnih se vpraševalec obrača nase in k odgovarjalcu ali samo nase, nerazmišljalne vprašalne povedi pa predpostavljajo navzočnost naslovnika in so zato dvogovorne.

Razmišljalni odločevalni vprašalni povedi:

Mladina: Je res lahko novi zakon boljši za RTVS?

(Jani Sever – Janez Drnovšek; Mladina, 3. 10. 2005, 39.)

*Der Spiegel: Sie haben nicht das Gefühl, anderen Rätsel aufzugeben?*¹⁶

(Michael Sauga, Horand Knaup, Gabor Steingart – Franz Müntefering; Der Spiegel, 24. 10. 2005, 45.)

Tretjo ravnino, ki zajema nerazmišljalne povedi, sestavljajo **prave** in **neprave** vprašalne povedi, kjer gre za prevladovanje pričakovanja odgovora. Pri nepravih vprašalnih povedih ni vpraševalčev namen, da bi izvedel določen podatek, pri pravih pa govorec ne ve vnaprej, ali je vsebina vprašanja veljavna ali ne.

Pravi nerazmišljalni odločevalni vprašalni povedi:

Mladina: Pripravljate odgovor na pismo ministra Rupla?

(Tomaž Šaunik – Kolinda Grabar Kitarović; Mladina, 17. 10. 2005, 37.)

*Der Spiegel: Dauert die Wasserversorgung ähnlich lange?*¹⁷

(Susanne Koebel, Joachim Preuß, Gerhard Spörl – Hamid Karzai; Der Spiegel, 17. 9. 2005, 110.)

¹⁵ Zakaj število napadov trenutno narašča?

¹⁶ Ali nimate občutka, da drugim zastavljate uganke?

¹⁷ Ali oskrba z vodo traja prav tako dolgo?

Pravi nerazmišljalni dopolnjevalni povedi:

Mladina: *Kdo pa se je odločil za graditev vzpenjače?*

(Gregor Cerar, Aleksandar Mičić – Danica Simšič; Mladina, 1. 8. 2005, 35.)

Der Spiegel: *Warum sollte man das machen?*¹⁸

(Roland Nelles, Gabor Steingart, Hans-Ulrich Stoldt – Peter Struck; Der Spiegel, 5. 12. 2005, 31.)

Četrta ravnina se nanaša na nepravne vprašalne povedi in se loči na **preverjalne** in **nepreverjalne** vprašalne povedi. Gre za preverjanje pravilnosti sporočila in začudenje nad tem, kar je v sporočilu nepričakovanega.

Preverjalni nepravni nerazmišljalni odločevalni vprašalni povedi:

Mladina: *Trdite, da so nekatere operacijske mize, ki jih je nabavil KC, slabše od prejšnjih?*

(Ali H. Žerdin – Dušan Keber; Mladina, 19. 12. 2005, 43.)

Der Spiegel: *Sie wollen uns also tatsächlich sagen, dass Ihnen bislang keine Zweifel am Sinn Ihres Wahlkampfes gekommen sind?*¹⁹

(Stefan Aust, Konstantin von Hammerstein, Ralf Beste – Joschka Fischer; Der Spiegel, 5. 9. 2005, 54.)

Preverjalni nepravni nerazmišljalni dopolnjevalni vprašalni povedi:

Mladina: *Distanco do česa? Do enotne davčne stopnje?*

(Jure Trampuš – Peter Jambrek; Mladina, 28. 11. 2005, 40.)

Der Spiegel: *Über welche Art Sanktionen reden wir?*²⁰

(Stefan Aust, Ralf Beste, Georg Mascolo – Donald Rumsfeld; Der Spiegel, 31. 10. 2005, 130.)

Na peti ravnini ločimo **nikalne** in **nenikalne** nepreverjalne vprašalne povedi. Zanikanju v nepreverjalnih vprašalnih povedih sledi trdilni odgovor, nezanikanju pa nikalni odgovor. Odgovori so vsebovani že v vprašanju.

¹⁸ Zakaj je treba to narediti?

¹⁹ Torej nam hočete povedati, da doslej nikoli niste podvomili v smisel vašega predvolilnega boja?

²⁰ O kateri vrsti sankcij govorimo?

Nikalni nepreverjalni nepravi nerazmišljalni odločevalni povedi:

Mladina: Ali nimate občutka, da ti očitki pravzaprav letijo na vas? /.../

(Jani Sever – Janez Drnovšek; Mladina, 3. 10. 2005, 40.)

Der Spiegel: Ging es nicht einfach geradewegs in den Krieg?²¹

(Stefan Aust, Gerhard Spörl – Bob Woodward; Der Spiegel, 12. 7. 2005, 94.)

3.1.1.2 Toporišičeva razdelitev vprašalnih povedi

Toporišič (2004: 516–517) deli vprašalne povedi na:

- **dopolnjevalna vprašanja**, ki v odgovoru zahtevajo preubeseditev zaimenske vprašalnice za osebo (kdo), za drugo predmetnost (kaj), za lastnost (kakšen, kateri, čigav, koliko) in za okoliščine (kam, kje, kdaj, od kdaj, kako, do katere mere, zakaj, čemu itd.);
- **odločevalna vprašanja** so tista, ki se od dopolnjevalnih ločijo po besednem redu in v katerih gre za negotovost celotne povedi ali njenega dela, od odgovarjajočega pa se pričakuje odločitev v smislu členkov *da, ne, verjetno, morda* itd.;
- **deliberativne (razmišljalne) in nedeliberativne (nerazmišljalne) vprašalne povedi**
- **prave** (zares vprašujemo in pričakujemo odgovor) in **neprave vprašalne povedi** (ne računamo na odgovor navidezno vprašanega);
- **govorniška vprašanja** (so neprave vprašalne povedi, govoreči jih zastavlja samemu sebi);
- **vprašanja čudenja** (so prav tako neprave vprašalne povedi, lahko pomenijo začudenje nad vprašanim in vpraševalec ve odgovor, lahko so tudi sumna vprašanja, kjer vpraševalec misli, da bo dobil pozitiven odgovor).

²¹ *Ali ni šlo preprosto naravnost v vojno?*

3.1.1.3 Razdelitev vprašalnih povedi po nemški slovnici Helbig/Buscha

V nemški slovnici (Helbig/Buscha 1981: 542) se vprašalne povedi v glavnem delijo na **odločevalne**,²² kjer je vpraševalcu znana vsebina vprašanja, vendar zahteva od odgovarjalca potrditev ali zanikanje te vsebine, in **dopolnjevalne vprašalne povedi**,²³ ki sprašujejo po najmanj enem neznanem delu v govorni okoliščini. Nato se vprašalne povedi delijo naprej na **preverjalne vprašalne povedi**,²⁴ ki so sicer odločevalne vprašalne povedi z manjšo stopnjo negotovosti, na katera vpraševalec pričakuje pritrdilni odgovor. Naslednje vrste vprašalnih povedi so **govorniška vprašanja**,²⁵ **vprašalne povedi čudenja**,²⁶ ki se vedno nanašajo na predhodno poved in izražajo začudenje, presenečenje ali nerazumevanje, in **izločevalne vprašalne povedi**,²⁷ pri katerih sta odgovarjalcu ponujeni dve možnosti (ali redko več), med katerima lahko izbira.

3.1.2 Delitev intervjujskih nagovorov

3.1.2.1 Koroščeva razdelitev intervjujskih nagovorov

Korošec (1998: 257), kot je bilo že omenjeno, namesto intervjujskega vprašanja predlaga izraz **nagovor**, saj je izraz vprašanje nenatančen. Spodbuda v intervjujskem dvogovoru niso samo vprašanja, ampak tudi prošnje, trditve, predlogi, če pa so po smislu vprašanja, po obliki niso nujno vprašalne povedi. Korošec (1998: 258–279) ugotavlja, da v časopisnih intervjujih nastopa deset vrst intervjujskih nagovorov:

1. vprašalni nagovor

To je vprašanje, izraženo v vprašalni povedi. Najpogostejše so prave nerazmišljalne dopolnjevalne in odločevalne vprašalne povedi, saj jih je mogoče pripraviti vnaprej. Lahko so samostojne ali sestavina širšega nagovora. Če so pripravljene pred začetkom pogovora, nimajo razen tematske nobene navezovalnosti. Namesto samostojnih vprašalnih povedi lahko stojijo besedilno nesamostojni vprašalni prislovi, zaimki in členki (Kako? Komu? Res?).

²² die Entscheidungsfrage

²³ die Ergänzungsfrage

²⁴ die Vergewisserungsfrage

²⁵ die rhetorische Frage

²⁶ die Nachfrage

²⁷ die Alternativfrage

Vprašalni nagovor izraža zahtevo po podatku, prošnjo, trditev ali predlog. Končno ločilo je vprašaj, intonacija je antikadenčna. (Korošec 1998: 258–259)

Mladina: *Ste pričakovali tako tesen rezultat?*

(Jani Sever – Janez Drnovšek; Mladina, 3. 10. 2005, 39.)

Der Spiegel: *Was heißt das für Deutschland?*²⁸

(Horand Knaup, Gabor Steingart, Stefan Aust, Stefan Berg – Matthias Platzeck; Der Spiegel, 21. 11. 2005, 44.)

Korošec (1998: 260) se ne strinja z Vlajkijem, ki šteje za napačno oblikovano vprašanje, če lahko intervjuvanec nanj odgovori samo z »da ali ne«. Nasprotno, Korošec trdi, da je taka oblika vprašanj možna in pogosta, saj odgovarjalec ve, da se od njega pri takih vprašanjih pričakuje, da poleg zanikanja ali pritrjevanja odgovor še utemelji, ga pojasni. Na taka vprašanja lahko vpraševalec dobi štiri vrste odgovorov:

(a) B²⁹ izreče pritrdilnico/nikalnico in nadaljuje odgovarjanje:

Mladina: *Govorite o položaju ministra za informiranje, ki ste ga prevzeli tik pred vojno?*

Kacin: *Da. Pred tem sem bil v sekretariatu za obrambo Janšev namestnik. Tam sem predvsem umirjal strasti /.../.*

(Ali H. Žerdin – Jelko Kacin; Mladina, 24. 10. 2005, 36.)

Der Spiegel: *Kommt man sich da wie ein Verräter vor?*

Struck: *Nein. Aber zu Beginn der Koalitionsverhandlungen war es schon komisch, Edmund Stoiber und Angela Merkel gegenüberzusitzen und sich vorzustellen /.../*³⁰

(Roland Nelles, Gabor Steingart, Hans-Ulrich Stoldt – Peter Struck; Der Spiegel, 5. 12. 2005, 28.)

(b) B izpusti pritrdilnico/nikalnico, iz vsebine odgovora pa je razvidno, ali daje na vprašanje pritrdilni oziroma odklonilni, nikalni odgovor:

Mladina: *Ali sta z Drnovškom v kakšnih stikih?*

Kacin: *Ob izvolitvi mi je poslal čestitko, zahvalil sem se mu, iščeva termin, kako bi se lahko srečala. To bi bilo dobro za vse – zanj, zame, za LDS, opozicijo in Slovenijo, če hočete.*

²⁸ Kaj to pomeni za Nemčijo?

²⁹ Črka A označuje vpraševalca, črka B pa odgovarjalca v intervjujskem dvogovoru.

³⁰ Ali se človek takrat počuti kot izdajalec? – Ne. Ampak na začetku koalicijskih pogajanj je bilo zelo čudno, ko sta si Edmund Stoiber in Angela Merkel sedela nasproti in se predstavila /.../.

(Ali H. Žerdin – Jelko Kacin; Mladina, 24. 10. 2005, 37.)

Der Spiegel: *Ist Platzeck für Sie der natürliche Kanzlerkandidat?*

Struck: *Ein Parteivorsitzender ist immer der natürliche Kanzlerkandidat. Aber das ist ein Thema, das sich jetzt nicht stellt. /...³¹*

(Roland Nelles, Gabor Steingart, Hans-Ulrich Stoldt – Peter Struck; Der Spiegel, 5. 12. 2005, 29.)

(c) B izreče samo pritrdilnico/nikalnico, ker o vsebini tega vprašanja ne želi odgovoriti podrobneje;

Mladina: *Boste na naslednjih volitvah kandidirali?*

Simšič: *Seveda.*

(Gregor Cerar, Aleksandar Mičić – Danica Simšič; Mladina, 1. 8. 2005, 36.)

Der Spiegel: *Der letzte Vizekanzler einer großen Koalition ist danach Kanzler geworden. Streben Sie auch nach dem Amt des Regierungschefs?*

Müntefering: *Nein.³²*

(Michael Sauga, Horand Knaup, Gabor Steingart - Franz Müntefering; Der Spiegel, 24. 10. 2005, 46.)

(č) B izreče samo pritrdilnico/nikalnico, A pa ga s sledečim nagovorom spodbudi k pričakovanemu odgovoru.

Mladina: *Imate o Janši slabo mnenje?*

Kacin: *Ne, nimam slabega mnenja.*

Mladina: *Bi šli z njim v koalicijo?*

Kacin: *Ni mi treba z njim v koalicijo.*

Mladina: *Sprašujem o letu 2008.*

Kacin: *To je grozno daleč. Ukvarjam se z lokalnimi volitvami. Na lokalnih volitvah se bo LDS vzpostavila na lokalni ravni do leta 2010. Od tega, kako se bo LDS vzpostavila na lokalni ravni, je odvisno tudi, kakšno lokalno infrastrukturo bo imela stranka, ko bomo šli leta 2008 na parlamentarne volitve.*

Mladina: *Vprašal bom drugače: ali obstaja stranka, s katero nikakor ne bi šli v koalicijo?*

³¹ Ali je za vas Platzeck primeren kandidat za kanclerja? – Predsednik stranke je vselej primeren kandidat za kanclerja. Ampak to sedaj ni vprašanje, ki se postavlja.

³² Prejšnji namestnik kanclerja velike koalicije je potem postal kancler. Ali si tudi vi prizadevate za mesto predsednika vlade? – Ne.

Kacin: Zelo kategorično povem, da se v tem trenutku ne želim opredeljevati. Moja izkušnja pa je, da so z nami v času, ko je bila LDS na oblasti, jaz pa nisem bil član vlade, bili v koaliciji praktično vsi. Tudi Polonca Dobrajc je že bila ministrica za notranje zadeve. Ne pozabite tega. (Ali H. Žerdin – Jelko Kacin; Mladina, 24. 10. 2005, 38.)

Če vpraševalec vprašuje po celotnem smislu predhodnega odgovora in želi pojasniti morebitno nejasnost iz odgovora, imenujemo to vrsto vprašalnih povedi **vprašalni nagovori vztrajanja**.

Der Spiegel: Wowereit guckt genau da hin – in Richtung einer künftigen Regierungsbildung ohne CDU. Er will die Option Rot-Rot-Grün zumindest nicht tabuisieren. Stimmen Sie ihm zu?

Platzeck: Ich möchte alles tun, damit wir viele von den Wählerinnen und Wählern, die wir an die Linkspartei verloren haben, wieder zurückholen.

Der Spiegel: Noch mal: Ist es machtpolitisch interessant, sich der Option Rot-Rot-Grün für 2009 zu öffnen?

Platzeck: Wir wollen möglichst viele Wähler zurückgewinnen.

Der Spiegel: Ja oder nein?

Platzeck: Nein. Ich sehe darin auf absehbare Zeit keine Alternative.³³

(Horand Knaup, Gabor Steingart, Stefan Aust, Stefan Berg – Matthias Platzeck; Der Spiegel, 21. 11. 2005, 45.)

2. vprašalno-pripovedni nagovor

Nagovor je vprašanje v obliki pripovedne stavčne ali nestavčne povedi. Končno ločilo je vprašaj, intonacija je vprašalna, ima krepko navezovalnost. (Korošec 1998: 262–263)

Mladina: Hrvaška ne zahteva reševanja pred konkretno določeno ustanovo?

(Tomaž Šaunik – Kolinda Grabar Kitarović; Mladina, 17. 10. 2005, 37.)

Der Spiegel: Das heißt, das Bündnis muss vier Jahre halten?³⁴

(Ralf Neukirch, Gabor Steingart, Stefan Aust – Angela Merkel; Der Spiegel, 17. 10. 2005, 43.)

³³ Wowereit gleda prav tja – v smeri prihodnje sestave vlade brez CDU. On vsaj ne želi tabuizirati opcije rdeče-rdeče-zeleni. Ali se strinjate z njim? – Naredil bi vse, da bi volivke in volivce, ki smo jih izgubili na levi, pridobili nazaj. – Še enkrat: Ali se je politično zanimivo odpreti opciji rdeče-rdeče-zeleni? – Mi želimo pridobiti nazaj čim več volivcev. – Da ali ne? – Za to v doglednem času ne vidim alternative.

³⁴ To pomeni, da mora zveza zdržati štiri leta?

3. nagovorna trditve

Pogosto je dopolnilo predstoječemu odgovoru ali nagovor k tej vsebini, vendar nikoli ne prekinja toka odgovora. Na koncu povedi vprašaj ni potreben. Take povedi imajo krepko navezovalnost in šibko napovednost. Ko je sekvenca besedilno zaključena in tematika z odgovorom izčrpana, vpraševalec nadaljuje z novim nagovorom. Z uporabo trdilnega nagovora lahko dobijo naslovniki vtis, da želi vpraševalec v dvogovoru sodelovati s svojim znanjem in mnenjem. Namen nagovorne trditve je lahko:

- nadaljevanje pogovora v spremenjeni smeri
- izzivanje B-jevih izjav
- A-jevo nasprotovanje B-ju, vzpostavljanje ustvarjalne napetosti
- poudarjanje statusne enakopravnosti A-ja in B-ja, A želi sodelovati pri oblikovanju vsebine intervjujskega sporočila
- discipliniranje B-ja, ki je negospodaren v svojem izrazu

(Korošec 1998: 263–269)

***Mladina:** Morda je mogoče kot namig na to, da pripravljate kandidature, razumeti vaše zadnje čase pogoste poti po vsej Sloveniji. Po državi potujete, skoraj v stilu te vlade, ki ves čas obiskuje strateške točke na terenu ...*

***Drnovšek:** Saj so prej vsi govorili, da premalo hodim naokrog.
(Jani Sever – Janez Drnovšek; Mladina, 3. 10. 2005, 43.)*

***Der Spiegel:** In Afghanistan wird Demokratie zwangsläufig anders aufgefasst als in Europa.*

***Karzai:** Ja, und nicht alles ist falsch daran, wenn jemand einem anderen, der Anleitung benötigt, bei der Entscheidungsfindung behilflich ist. /...³⁵*

(Susanne Koebel, Joachim Preuß, Gerhard Spörl – Hamid Karzai; Der Spiegel, 17. 9. 2005, 109.)

4. dvodelni nagovor

Sestavljen je iz pristopa (širše utemeljitve ali naznačitve smeri) in iz njega izhajajoče nagovorne izpeljave, ki je najpogosteje vprašalna ali velelna poved. Pristop in izpeljava sta lahko vsak po ena enostavna, dvostavna poved, pristop pa je lahko tudi daljša ugotovitev, teza. (Korošec 1998: 267–268)

³⁵ V Afganistanu se demokracija pojmuje drugače kot v Evropi. – Ja, in pri tem ni nič narobe, če nekdo z navodili pomaga nekemu, ki potrebuje pomoč pri odločanju.

Mladina: Ena najbolj izpostavljenih predvolilnih retorik je govorila o transparentnosti, korupciji, klientilizmu ... Se vam zdi, da se glede tega stanje, po skoraj letu druge vlade, popravlja?

(Jani Sever – Janez Drnovšek; Mladina, 3. 10. 2005, 42.)

Der Spiegel: Schröder hatte nach dem Beginn seiner Kanzlerschaft klare Ziele benannt, beispielsweise einen Abbau der Arbeitslosigkeit auf unter 3,5 Millionen Menschen. Woran wollen Sie sich am Ende der ersten Legislaturperiode messen lassen?³⁶

(Ralf Neukirch, Gabor Steingart, Stefan Aust – Angela Merkel; Der Spiegel, 17. 10. 2005, 44.)

Predstavitveni nagovorni pristop pomeni, da je intervju namenjen predstavitvi osebe, njenemu delu, življenjepisu in njenim nazorom. Tako vsebuje avtorjev predstavitveni vložek najpomembnejše podatke o odgovarjalcu in se lahko pojavi že v nagovornem pristopu na začetku intervjujskega besedila. Na začetku predstavitvenega nagovornega pristopa je zvalniško rabljena ogovarjalna beseda, s katero A naslavlja B-ja. (Korošec 1998: 269)

Der Spiegel: Mr. Woodward, in Ihrem Buch 'Plan of Attack' wollten Sie die »geheime Geschichte des Irak-Kriegs« beschreiben. Was hat Sie dabei am meisten überrascht?³⁷

(Stefan Aust, Gerhard Spörl – Bob Woodward; Der Spiegel, 12. 7. 2005, 94.)

5. enodelni nagovor

To je pristop brez izpeljave, ki je sestavljen iz ene ali dveh večstavčnih povedi. Lahko izhaja iz neposredno predstoječega odgovora in ga povzema. Tako lahko vpraševalec pojasnjuje stvari, kar odgovarjalec razume kot spodbudo. Na koncu ne pišemo vprašaja. (Korošec 1998: 269–270)

Keber: Res je, da v naših bolnišnicah že desetletja prevladuje en sam proizvajalec. Saj to ni nič narobe, narobe je to, da je svoj monopolni položaj pri zadnjih nabavah izkoristil do skrajnosti.

Mladina: Trdite, da tip operacijske mize ne more biti razlog za slabšo oskrbo pacienta.
(podčrtala M. P.)

(Ali H. Žerdin – Dušan Keber; Mladina, 19. 12. 2005, 43.)

³⁶ Schröder je po začetku svojega kanclerovanja imenoval jasne cilje, na primer znižanje brezposelnosti pod 3,5 milijona ljudi. Po čem želite, da vas merijo na koncu mandata?

³⁷ Gospod Woodward, v vaši knjigi "Plan of Attack" ste želeli opisati skrivnostno zgodbo iraške vojne. Kaj vas je pri tem najbolj presenetilo?

Fischer: *Nein. Aber Sie müssen auch einen anderen Punkt sehen. Wir sind in Deutschland fundamentale Veränderungen zu friedlichen Bedingungen nicht gewöhnt. Das machen wir jetzt zum ersten Mal. Vorher galt: pro Generation mindestens ein Krieg. Danach kam der Wiederaufbau. Mag sein, dass wir deshalb bei unseren Reformen das eine oder andere falsch eingeschätzt haben. Die Bedeutung der Zahl von fünf Millionen Arbeitslosen wurde klar unterschätzt.*

Der Spiegel: *Sie werfen dem Kanzler einen schweren politischen Fehler vor.*³⁸

(Stefan Aust, Konstantin von Hammerstein, Ralf Beste – Joschka Fischer; Der Spiegel, 5. 9. 2005, 55.)

6. velelni nagovor

Ima obliko velelna povedi, zato ločilo vprašaj ni potrebno. Lahko je omiljen z vpljudnostnim izrazom za prošnjo. Ne pomeni ukaza, ampak poziv k dejavnosti. (Korošec 1998: 270)

Der Spiegel: *Wer ist der wahre Rumsfeld: ein Dichter, ein Krieger?*

Rumsfeld: *Meine Güte. Was wir mit Sicherheit wissen: Er ist nicht die Karikatur, die oft von ihm gezeichnet wird. Aber darüber müssen Sie urteilen.*

Der Spiegel: Geben Sie uns einen Tipp.³⁹ (podčrtala M. P.)

(Stefan Aust, Ralf Beste, Georg Mascolo – Donald Rumsfeld; Der Spiegel, 31. 10. 2005, 130.)

7. nagovorni poseg

To je nestavčna poved, s katero vpraševalec prekine odgovarjalca med odgovarjanjem. Avtor besedila se sam odloči, ali bo to prekinitev zapisal ali ne. Če jo napiše, želi verjetno izpostaviti svojo aktivnejšo vlogo pri poteku pogovora, čeprav jo naslovniki mogoče dojemajo kot vpraševalčevo neobzirno nestrpnost. Vzrok za tako prekinitev je lahko tudi namig odgovarjalcu za obširnejšo pojasnitev, še posebej če gre za redkobesednega odgovarjalca (Ali lahko poveste o tem kaj več? Na primer?), nedvomno pa se s tem kaže odnos do odgovarjalca in do naslovnikov. Vpraševalec ali pogloblja prejšnji nagovor, ker je s preskopim odgovorom nezadovoljen, ali pa zahteva vsebinsko nadaljevanje odgovora iz prejšnje sekvence. (Korošec 1998: 271–273)

³⁸ *Ne. Ampak morate videti tudi ostalo. V Nemčiji nismo navajeni temeljnih sprememb pod mirnimi pogoji. To počnemo prvič. Prej je veljalo: na generacijo vsaj ena vojna. Potem je prišlo do obnove. Lahko, da smo zaradi tega pri naših reformah kaj narobe ocenili. Pomen petih milijonov brezposelnih je bil očitno podcenjen. – Kanclerju očitata hudo politično napako.*

³⁹ *Kdo je pravi Rumsfeld: pesnik, bojevnik? – Moj bog. Kar vemo zagotovo: on ni karikatura, ki jo pogosto rišejo o njem. Ampak o tem morate presoditi sami. – Dajte nam namig.*

Jambrek: /.../ V razpravi so sodelovali tudi dr. Slavko Splichal, dr. Marko Milosavljevič, predsednik novinarskega društva gospod Gregor Repovž, dr. Manca Košir ... in še nekateri drugi, ki so nasprotovali kritikam medijev in medijske stroke, značilnim za udeležence Zbora za republiko. Ko sem temu srečanju predsedoval in kot vedno tudi improviziral ...

Mladina: ... je bila to tista nesrečna tribuna, na kateri so izžvižgali Manco Košir? (podčrtala M. P.)

Jambrek: Če je bilo kaj žvižgov, so bili osamljeni in hitro utišani. Pač je bilo precej več glasnega negodovanja iz publike ob nekaterih razpravah. /.../

(Jure Trampuš – Peter Jambrek; Mladina, 28. 11. 2005, 39.)

Platzeck: Ich sage das deshalb, weil insbesondere die FDP ...

Der Spiegel: Herr Platzeck, wir reden hier nicht über die FDP. (podčrtala M. P.)

Platzeck: Ich schon, weil Sie sich der Argumentation der FDP bedienen.⁴⁰

(Horand Knaup, Gabor Steingart, Stefan Aust, Stefan Berg – Matthias Platzeck; Der Spiegel, 21. 11. 2005, 43.)

Taki nagovori so redki, saj jih vpraševalec ne more predvideti in so odvisni tudi od vpraševalčevega značaja in nadziranja odgovarjalčevega položaja. Nagovorni poseg lahko pri naslovnikih deluje kot lahkoten pogovor, lahko pa grobo prekinja miselni tok odgovarjalca. Če želi vpraševalec doseči prekinitvev, da bi nasprotoval vsebini odgovora, a odgovarjalec to presliži, imenujemo to **neuspešni nagovorni poseg**, ki vseeno pove bralcem nekaj o osebnostnih lastnostih odgovarjalca in o vzdušju med pogovorom. (Korošec 1998: 273)

Der Spiegel: Viele in Ihrer eigenen Truppe sind eher verzagt. Die Vertreter der Sozialausschüsse melden großen Zulauf...

Merkel: ... auch ich bin Mitglied der Arbeitnehmergruppe in der CDU / CSU-Fraktion ...

Der Spiegel: ... und fordern mehr oder minder deutlich eine Kurskorrektur.⁴¹

(Ralf Neukirch, Gabor Steingart, Stefan Aust – Angela Merkel; Der Spiegel, 17. 10. 2005, 44.)

⁴⁰ To pravim zato, ker še posebej FDP ... - Gospod Platzeck, tukaj ne govorimo o FDP. – Jaz že, ker uporabljate argumentacijo FDP.

⁴¹ Veliko ljudi v vaši skupini je že obupalo. Predstavniki socialnih odborov beležijo velik dotok ... - ... tudi jaz sem član skupine delojemalcev v poslanskem klubu CDU/CSU ... - ...in zahtevajo bolj ali manj jasno korekturo tečaja.

8. nagovorni privzem

Nagovorni privzem je podoben nagovornemu posegu, saj oba prekinjata tok sogovornikovega besedila, razlika je le v tem, da beseda ni od govorca A, ampak od B-ja, privzem pa jo naredi skupno, ko jo govorec B potrdi kot svojo. Če govorec A ne bi prestregel besede govorca B, bi jo B izrekel sam. Lahko se zgodi, da odgovarjalec presliši vpraševalčev nagovorni privzem, kar pomeni, da se zdi odgovarjalcu ta prekinitev neprimerna in nevljudna. Nagovorni privzemi kažejo bodisi na nestrpnost, neučakanost enega od udeležencev pogovora ali kadar eden od govorcev izkazuje aktivno sodelovanje v dvogovoru in sprotno razumevanje sogovornikovega besedila. Poleg informacije o vpraševalcu, da aktivno obvlada zapleteno strokovno vsebino, daje nagovorni privzem tudi podatek o ozračju pogovora.

Korošec (1998: 275–276) omenja naslednje značilnosti nagovornega privzema:

1. Ne odpira nove nagovorne sekvence, ampak je le epizoda znotraj ene odgovorne replike. To velja tudi v primeru, če je pred končno, jedrno besedo odgovorne replike nastopil zamolk, ki ga je vpraševalec zapolnil z besedo nagovornega privzema. Na tak zamolk signalizira ločilo, praviloma tropičje ali pomišljaj na koncu odgovorne replike in pred besedo nagovornega privzema.
2. Nagovorni privzem je smiseln, če njegov tvorec ve, ne pa če ugiba, katera beseda bo sledila. Če ugiba (končno ločilo je vprašaj) in v odgovorni repliki izzove »ne«, je to ponesrečen nagovorni privzem.
3. Nagovorni privzem deluje kot spodbuda, ker izziva odgovor.
4. Ima krepko navezovalnost in krepko napovednost.

Platzeck: Ich stelle an mich den Anspruch, zu Menschen möglichst freundlich zu sein. Ich möchte auch, dass mit mir freundlich umgegangen wird. Das ist für mich eine Lebenshaltung ...

Der Spiegel: ... die uneingeschränkte Gültigkeit besitzt? (podčrtala M. P.)

Platzeck: Ich kann jeden offensiven Streit vertragen, aber vorsätzlich hinters Licht geführt zu werden, Illoyalität oder gar Verrat, das sind Dinge, die ich nie tolerieren werde. Da gehen bei mir die Jalousien runter.⁴²

(Horand Knaup, Gabor Steingart, Stefan Aust, Stefan Berg – Matthias Platzeck; Der Spiegel, 21. 11. 2005, 45.)

⁴² *Do ljudi se trudim biti čim bolj prijazen. Želim si, da bi bili tudi drugi do mene prijazni. To je zame način življenja ... - ... ki ima neomejeno veljavo? – Lahko prenašam vsak napadalen prepir, ampak namerna prevara, nezvestoba ali celo izdaja, to so stvari, ki jih ne bom nikoli toleriral.*

Vprašalni nagovorni privzem tvori vpraševalec s členkovnim pastavkom »mar ne« in s končnim vprašajem. Takih primerov v izbranih intervjujih nisem našla.

Poseg in privzem sta si na ravni postopka zelo podobna, saj oba prekinjata odgovarjalca in poudarjata aktivno vlogo vpraševalca, vendar se na vsebinski in besedilni ravni razlikujeta. Nagovorni poseg vpliva na potekanje dvogovora, nagovorni privzem pa ne, saj bi besedo privzema tako ali tako v naslednjem trenutku izgovoril odgovarjalec. (Korošec 1998: 270–273)

9. nagovorna ponovitev

To je A-jevo reagiranje na B-jev odgovor. Podoben je enodelnemu nagovoru, le da je ta A-jevo besedilo, medtem ko je nagovorna ponovitev dobesedna ponovitev dela B-jevega odgovora. Če B konča odgovor nezadovoljivo ali nepričakovano, A zahteva vztrajanje pri isti vsebini, da bi pridobil bolj natančen odgovor. Ima krepko navezovalnost, krepko napovednost, vprašalno intonacijo in ločilo vprašaj. (Korošec 1998: 274–277)

***Dušan Keber:** /.../ Temeljno dejstvo ostaja: ministrstvu ne bi bilo treba kupiti ničesar, ne pa da je sprejelo edino preostalo ponudbo in jo preplačalo za 50 odstotkov.*

***Mladina:** 50 odstotkov? Pri operacijskih mizah je bila zavrnjena ponudba vredna nekoliko manj kot 400 milijonov, druga pa nekoliko manj kot 600. Gre za tretjinsko razliko. (podčrtala M. P.)*

***Keber:** Ne, gre za polovico! Izhajati morate iz nižje cene, ta predstavlja 100 odstotkov. Izbrani ponudnik je s 600 milijoni to ceno presegel za 50 odstotkov.*

(Ali H. Žerdin – Dušan Keber; Mladina, 19. 12. 2005, 43.)

***Platzeck:** Wir haben eine Menge sehr schwieriger Aufgaben vor uns. Da ist es unabdingbar, dass man die Menschen mitnimmt und aufschließt, dass man sie auch erwärmt.*

***Der Spiegel:** Erwärmt wofür? (podčrtala M. P.)*

***Platzeck:** Für die Lösung der Fragen, die jetzt anstehen. Unsere sozialdemokratischen Werte sind auch in diesem Jahrhundert tragfähig: Solidarität wird sogar noch an Bedeutung gewinnen, glaube ich. Die Menschen spüren, wie wichtig Gemeinsamkeit ist. Glücklicher werden wir als Einzelkämpfer am Ende alle nicht.⁴³*

(Horand Knaup, Gabor Steingart, Stefan Aust, Stefan Berg – Matthias Platzeck; Der Spiegel, 21. 11. 2005, 43.)

⁴³ Pred nami je mnogo težkih nalog. Takrat je nujno, da k sebi priključimo ljudi in jih angažiramo. – Angažirate za kaj? – Za rešitev vprašanj, ki sedaj nastajajo. Naše socialnodemokratske vrednote so tudi v tem stoletju pomembne: mislim, da solidarnost pridobiva celo vedno večji pomen. Ljudje čutijo, kako pomembne so skupne poteze. Na koncu ne bomo srečni kot posamezni tekmovalci.

Popravljen nagovorno ponovitev od vpraševalca izsili odgovarjalec, če se z nagovorom ali z določenim izrazom ne strinja. Vpraševalec lahko ponovi popravljene in izboljšane dele nagovora, da bi ohranil razmerje med seboj in odgovarjalcem, in naslovnikom tako da možnost, da si ustvarijo predstavo o obeh sogovornikih. (Korošec 1998: 278)

Der Spiegel: In Ihrem Buch schildern Sie, wie Bushs Kriegskabinett der Lähmung verfiel ...

Woodward: ... ich schreibe nicht von Lähmung, sondern von Feindschaft. (podčrtala M. P.)

*Der Spiegel: Von der Feindschaft, die vor allem zwischen Powell und Vizepräsident Richard Cheney herrschte. Worin bestand Chaney's Rolle in der Vorgeschichte des Irak-Kriegs?*⁴⁴

(Stefan Aust, Gerhard Spörl – Bob Woodward; Der Spiegel, 12. 7. 2005, 96.)

10. nagovorni izpust

V časopisnih intervjujskih besedilih nastopa nagovorni izpust kot skrajno reducirana funkcija nagovorne ponovitve in se pojavlja bolj redko. V prvotnem dogodku pogovora zajema različne nebesedne namige, ki se v pisni obliki kažejo kot vprašaj, tropičje ali pomišljaj. Pomeni odsotnost besedila, vendar ima besedilno navezovalnost in napovednost. Mesto, kjer je vpraševalec obmolknil, zaznamuje z ločili, kar daje besedilu stilno vrednost. (Korošec 1998: 278–279)

Tropičje se v intervjujih pojavlja zelo pogosto, včasih celo po nepotrebnem, kjer bi lahko zapisali piko:

Mladina: Tako dolgo ste bili predsednik vlade in predsednik LDS, da vas mnogi krivijo za stanje v tej stranki danes ...

(Jani Sever – Janez Drnovšek; Mladina, 3. 10. 2005, 42.)

*Der Spiegel: Colin Powell bezeichnet den Uno-Auftritt heute als Anschlag auf seinen Ruf...*⁴⁵

(Georg Mascolo – Lawrence Wilkerson; Der Spiegel, 5. 12. 2005, 139.)

⁴⁴ V svoji knjigi opisujete, kako je Bushev vojni kabinet ohromel ... - ... ne pišem o ohromelosti, ampak o sovraštvu.

– O sovraštvu, ki je vladalo predvsem med Powellom in podpredsednikom Richardom Chaneyjem. Kakšna je bila Chaneyjeva vloga v predzgodovini iraške vojne?

⁴⁵ Collin Powel označuje danes nastop UNO kot napad na svoj ugled ...

3.1.2.2 Intervjujski nagovori po Schwitalli

Schwitalla (1979: 222–300) deli intervjujske nagovore v naslednje skupine glede na vpraševalčevo usmerjanje:⁴⁶

1. usmerjanje z ustvarjanjem odnosa⁴⁷

Vpraševalec s pozdravom, z zahvalo ali s čestitko ustvari prijaznejše vzdušje v pogovoru, kar je v političnih intervjujih redkost. V politični reviji *Der Spiegel* se skoraj vsak intervju začne z nagovorom vpraševalca in se vedno konča z zahvalo, medtem ko v *Mladini* ne najdemo niti pozdravov na začetku niti zahval na koncu pogovora.

*Der Spiegel: Herr Fischer, wann sagen Sie den Wählern endlich, dass Rot-Grün keine Chance mehr hat?*⁴⁸

(Stefan Aust, Konstantin von Hammerstein, Ralf Beste – Joschka Fischer; *Der Spiegel*, 5. 9. 2005, 54.)

*Der Spiegel: Oberst Wilkerson, wir danken Ihnen für dieses Gespräch.*⁴⁹

(Georg Mascolo – Lawrence Wilkerson; *Der Spiegel*, 5. 12. 2005, 140.)

2. usmerjanje z obveščanjem⁵⁰

Ti intervjujski nagovori niso v obliki vprašalnih povedi, ampak vpraševalec z informacijo bralcem pomaga razumeti, kaj je rekel odgovarjalec.

Kacin: Nisem član vladajoče koalicije. Ugotavljam zgolj, kakšno je stanje.

Mladina: Trdite, da stanje ni sproščeno.

(Ali H. Žerdin – Jelko Kacin; *Mladina*, 24. 10. 2005, 35–36.)

3. usmerjanje z vrednotenjem⁵¹

Če se vpraševalec izrazi kritično do izjav odgovarjalca, je to usmerjanje z vrednotenjem. Takih vrst intervjujskih nagovorov je v političnih intervjujih precej, saj vpraševalec pogosto aktivno sodeluje v pogovoru tudi s svojimi mnenji in kritikami.

⁴⁶ Schwitalla imenuje dejavnost vpraševalca usmerjanje (Steuern).

⁴⁷ Steuern durch Beziehungsakte

⁴⁸ *Gospod Fischer, kdaj boste volivcem končno povedali, da rdeče-zeleni nimajo več možnosti?*

⁴⁹ *Polkovnik Wilkerson, zavaljujemo se vam za ta pogovor.*

⁵⁰ Steuern durch Informieren

⁵¹ Steuern durch Wertungen

Fischer: /.../ *Ob wir das schaffen, werden wir sehen, aber was tun Sie, wenn ich Recht behalte? Wie werden Sie damit fertig?*

Der Spiegel: *Der Fall wird kaum eintreten. Was auch damit zusammenhängt, dass die Koalition mit der Vertrauensfrage faktisch die Botschaft vermittelt hat, es sei am besten, wenn Rot-Grün nicht mehr regiert.*⁵²

(Stefan Aust, Konstantin von Hammerstein, Ralf Beste – Joschka Fischer; Der Spiegel, 5. 9. 2005, 55.)

4. usmerjanje z utemeljevanjem⁵³

Vpraševalec poskuša z utemeljevanjem odgovarjalca privedi do sklepa.

Mladina: *Govorimo o tem, kakšne so razlike med vami in Tonetom Ropom. Najbrž dejstvo, da je Rop šele po volilnem porazu prvič sedel v parlament, ni edina razlika.*

(Ali H. Žerdin – Jelko Kacin; Mladina, 24. 10. 2005, 36.)

5. usmerjanje z izražanjem čustev⁵⁴

Izražanje čustev se nanaša na predhodne izjave odgovarjalca ali na njegova druga dejanja med pogovorom ali malo pred njim. Lahko jih uporabi tudi odgovarjalec, če je nezadovoljen z nagovorom vpraševalca. Taki primeri so redki in jih v izbranih intervjujih nisem našla.

6. usmerjanje z nestrinjanjem⁵⁵

Nestrinjanje s sogovornikom je v političnih intervjujih pogosto, s čimer se vpraševalec tudi s svojimi mnenji aktivno vključi v pogovor.

Mladina: *No, tudi drugi državljani so morali v Koper.*

Virant: *Ja, ampak on v službi ne dela v zasebne namene. Je v službi državljanov in vsaka ura dneva, ki jo nameni v zasebne namene, je izgubljena ura dela za javno korist.*

(Vanja Pirc – Gregor Virant; Mladina, 5. 12. 2005, 38.)

7. usmerjanje z vprašanji⁵⁶

Pri tem usmerjanju se Schwitalla omejuje na vprašanja, ki jih deli glede na njihov pomen:

⁵² *Ali nam bo uspelo, bomo še videli, ampak kaj boste storili vi, če imam prav? Kako boste to preboleli? – To se verjetno ne bo zgodilo. Kar je tudi povezano s tem, da je koalicija dejansko z vprašanjem zaupanja povezala veleposlaništvo, bi bilo najbolje, da zeleno-rdeča koalicija ne bi vladala.*

⁵³ Steuern durch Begründen

⁵⁴ Steuern durch Gefühlsexpression

⁵⁵ Steuern durch Dissens

⁵⁶ Steuern durch Auffordern/Fragen

Tabela 3.1: Usmerjanje z vprašanji po Schwitalli (1979: 286)

Vrste usmerjanja z vprašanji	pomen	Primeri iz revije Der Spiegel
mnenjska vprašanja (Meinungsfragen)	Odgovarjalec mora povedati mnenje o določeni zadevi.	<i>Aber ist nicht in Wahrheit der Verlust der moralischen Autorität das größte Problem der Vereinigten Staaten?</i> ⁵⁷
kritična vprašanja (Kritikfragen)	Odgovarjalec se mora zagovarjati.	<i>Herr Fischer, wann sagen Sie den Wählern endlich, dass Rot-Grün keine Chance mehr hat?</i> ⁵⁸
parafrazirana vprašanja (Paraphrasefragen)	Obrazložitev vprašanja, preprečitev izogibanja	<i>Anders gefragt: Welche Bedeutung hat ein Generalsekretär heute noch?</i> ⁵⁹
izločujoča vprašanja (Alternativfragen)	Odgovarjalcu sta ponujeni dve možnosti, ki se izključujeta.	<i>Was ist Ihnen lieber: eine starke oder eine schwache Angela Merkel?</i> ⁶⁰
večkratna vprašanja na isto temo (Mehrfachfragen zum selben Themabereich)	Od odgovarjalca se pričakuje več informacij.	<i>Wie soll es mit den Grünen weitergehen? Warum bekennen Sie sich nicht zur Funktionspartei und sagen, dass auch Schwarz-Grün eine mögliche Option ist?</i> ⁶¹
vprašanja z utemeljitvijo (Fragevorbereitung, Fragebegründung)	Vpraševalec pripravi odgovarjalca na tematiko in mu postavi vprašanje.	<i>Erstmals hat Deutschland eine Bundeskanzlerin. Haben Sie bei sich selbst schon so etwas wie Eingewöhnungsprobleme festgestellt?</i> ⁶²
ozka vprašanja (extensional enge)	Odgovarjalec je pozvan, da zavzame stališče do	<i>Was heißt das für Deutschland?</i> ⁶³

⁵⁷ Ampak ali ni v resnici izguba moralne avtoritete največji problem Združenih držav? (Georg Mascolo – Lawrence Wilkerson; Der Spiegel, 5. 12. 2005, 140.)

⁵⁸ Gospod Fischer, kdaj ste volivcem končno povedali, da rdeče-zeleni nimajo več možnosti? (Stefan Aust, Konstantin von Hammerstein, Ralf Beste – Joschka Fischer; Der Spiegel, 5. 9. 2005, 54.)

⁵⁹ Vprašano drugače: Kakšen pomen ima danes še generalni sekretar? (Michael Sauga, Horand Knaup, Gabor Steingart – Franz Müntefering; Der Spiegel, 24. 10. 2005, 47.)

⁶⁰ Kaj vam je ljubše: močna ali šibka Angela Merkel? (Michael Sauga, Horand Knaup, Gabor Steingart – Franz Müntefering; Der Spiegel, 24. 10. 2005, 46.)

⁶¹ Kaj bo potem z zelenimi? Zakaj se ne opredelite za funkcijsko stranko in rečete, da je tudi črno-zelena ena od možnosti? (Stefan Aust, Konstantin von Hammerstein, Ralf Beste – Joschka Fischer; Der Spiegel, 5. 9. 2005, 56.)

⁶² Prvič ima Nemčija zvezno kanclerko. Ste se težko navadili na to? (Roland Nelles, Gabor Steingart, Hans-Ulrich Stoldt – Peter Struck; Der Spiegel, 5. 12. 2005, 28.)

Fragen)	določenega problema.	
široka vprašanja (extensional weite Fragen)	Odgovarjalcu je dovoljena svoboda, da vpelje svoje teme.	<i>Wie würden Sie Ihr Verhältnis zu Edmund Stoiber beschreiben?</i> ⁶⁴
neprava vprašanja (uneigentliche Fragen)	Vpraševalec postavi vprašanje, na katerega že ve odgovor.	<i>Wird China in diesem oder im nächsten Jahrhundert der wichtigste Rivale der USA sein?</i> ⁶⁵
vprašanja s sklepanjem (Folgerungsfragen)	Od vpraševalca se zahteva natančnejši odgovor.	<i>Geht's genauer?</i> ⁶⁶
vprašanja vztrajanja (Nachhacken)	Vpraševalec vztraja pri vprašanju, ko se želi odgovarjalec izmikati odgovoru.	<i>Noch mal: Ist es machtpolitisch interessant, sich der Option Rot-Rot-Grün für 2009 zu öffnen? /.../ Ja oder nein?</i> ⁶⁷
razjasnitveno vprašanje (Nachfrage)	Razjasnitev smisla ali namena vprašanja	<i>Was meinen Sie damit konkret? Welche Probleme sehen Sie, welche Antworten geben Sie?</i> ⁶⁸

⁶³ *Kaj to pomeni za Nemčijo?* (Horand Knaup, Gabor Steingart, Stefan Aust, Stefan Berg – Matthias Platzeck; Der Spiegel, 21. 11. 2005, 44.)

⁶⁴ *Kako bi opisali vaš odnos do Edmunda Stoiberja?* (Michael Sauga, Horand Knaup, Gabor Steingart – Franz Müntefering; Der Spiegel, 24. 10. 2005, 46.)

⁶⁵ *Ali bo Kitajska v tem ali naslednjem stoletju postala najpomembnejši sovražnik Ameriki?* (Stefan Aust, Ralf Beste, Georg Mascolo – Donad Rumsfeld; Der Spiegel, 31. 10. 2005, 126.)

⁶⁶ *Lahko bolj natančno?* (Stefan Aust, Ralf Beste, Georg Mascolo – Donad Rumsfeld; Der Spiegel, 31. 10. 2005, 128.)

⁶⁷ *Še enkrat: Ali se je politično zanimivo odpreti opciji rdeči-rdeči-zeleni?/.../ Da ali ne?* (Horand Knaup, Gabor Steingart, Stefan Aust, Stefan Berg – Matthias Platzeck; Der Spiegel, 21. 11. 2005, 45.)

⁶⁸ *Na kaj konkretno mislite? Katere probleme vidite, kako odgovarjate?* (Horand Knaup, Gabor Steingart, Stefan Aust, Stefan Berg – Matthias Platzeck; Der Spiegel, 21. 11. 2005, 43.)

4. ANALIZA INTERVJUJSKIH NAGOVOROV V REVIJAH ‘MLADINA’ IN ‘DER SPIEGEL’

V empiričnem delu bom raziskala intervjujske nagovore iz političnih revij Mladina in Der Spiegel; najprej bom uporabila Koroščevo razdelitev intervjujskih nagovorov in jo analizirala na podlagi devetih iz vsake revije naključno izbranih političnih intervjujev iz leta 2005. Nato bom na konkretnih primerih ugotavljala, katere sporočanje vloge imajo Koroščevi intervjujski nagovori. Obe politični reviji bom tudi primerjala.

4.1 KOROŠČEVA RAZDELITEV INTERVJUJSKIH NAGOVOROV

Tabela 4.1: Intervjujski nagovori po Korošču (1998: 258-279) v Mladini

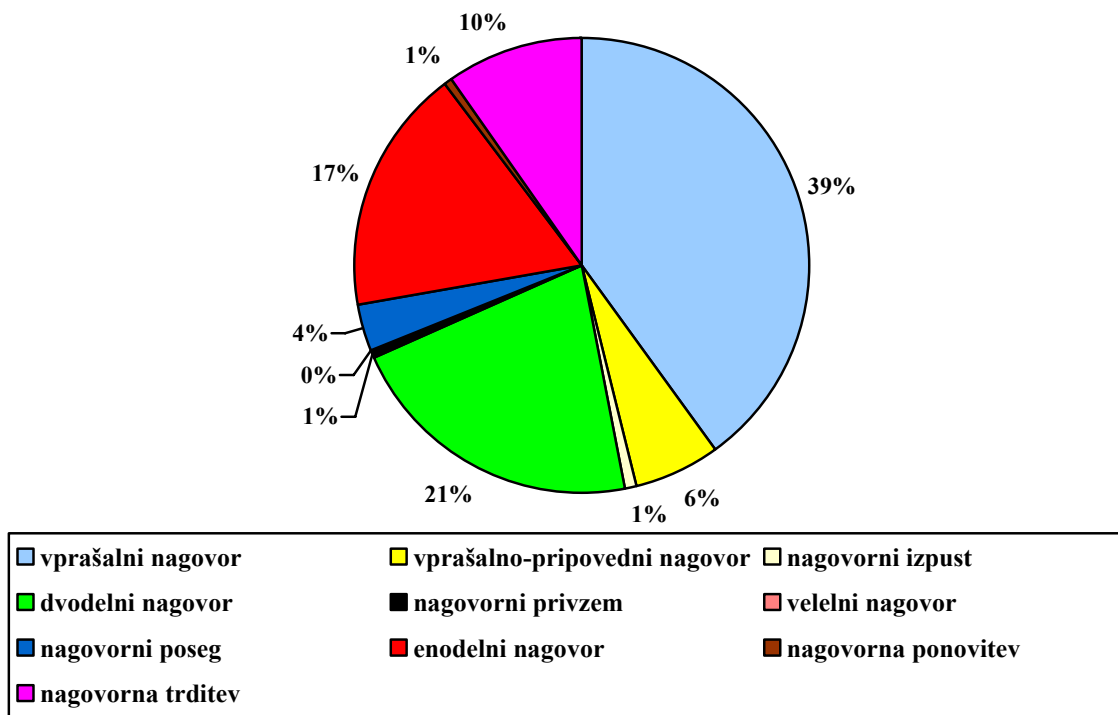
<i>MLADINA</i>	Gregor Virant	Dušan Keber	Jelko Kacin	Janez Drnovšek	Danica Simšič	Drago Kos	Peter Jambreč	Kolinda Grabar Kitarović	Darكو Krajnc	skupaj	odstotki
vprašalni nagovor	11	9	18	30	23	28	10	6	12	147	39%
vprašalno-pripovedni nagovor	3	0	1	3	7	6	0	1	2	23	6%
nagovorna trditev	3	4	2	4	11	8	3	0	1	36	10%
dvodelni nagovor	11	7	7	16	13	7	7	7	3	78	21%
enodelni nagovor	13	6	12	10	5	5	4	9	0	64	17%
velelni nagovor	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0%
nagovorni poseg	4	1	0	0	2	1	3	0	2	13	4%
nagovorni privzem	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2	0,5%
nagovorna ponovitev	0	1	0	0	0	0	1	0	0	2	0,5%
nagovorni izpust	0	0	0	1	2	0	0	0	0	3	1%

Tabela 4.2: Intervjujski nagovori po Korošču (1998: 258-279) v Spieglu

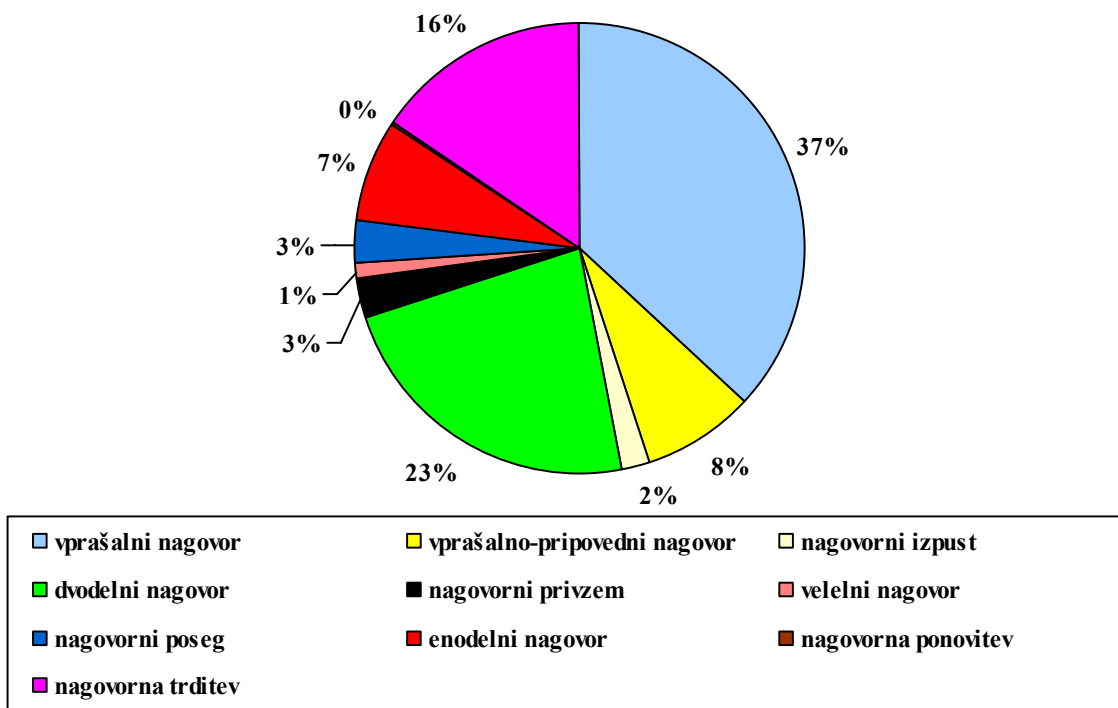
<u>DER SPIEGEL</u>	Hamid Karzai	Angela Merkel	Bob Woodward	Franz Müntefering	Donald Rumsfeld	Matthias Platzeck	Joschka Fischer	Peter Struck	Lawrence Wilkerson	skupaj	odstotki
vprašalni nagovor	9	16	12	13	15	18	7	15	9	114	37%
vprašalno-pripovedni nagovor	1	10	2	5	1	2	3	1	0	25	8%
nagovorna trditve	15	3	5	3	7	3	7	5	0	48	16%
dvodelni nagovor	3	12	6	16	6	9	3	12	4	71	23%
enodelni nagovor	2	1	1	3	3	3	6	1	2	22	7%
velelni nagovor	1	0	0	0	1	0	1	0	0	3	1%
nagovorni poseg	2	0	0	0	0	3	2	0	3	10	3%
nagovorni privzem	0	1	2	2	1	2	0	0	1	9	3%
nagovorna P ponovitev	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0,5%
nagovorni izpusti	1	1	1	0	2	0	0	0	1	6	2%

Pri opazovanju Koroščeve razdelitve ni opaziti večjih razlik med revijama Mladina in Der Spiegel. V intervjujih obeh revij prevladujejo vprašalni nagovori, ki predstavljajo nekaj več kot tretjino vseh nagovorov (v Mladini 39 in v Spieglu 37 odstotkov). Na drugem mestu so dvodelni nagovori z nekaj manj kot tretjino, tretje mesto pa se med revijama razlikuje, saj v Mladini dvodelnim nagovorom s 17 odstotki sledijo enodelni nagovori, v Spieglu pa nagovorne trditve. Vpraševalci v Mladini uporabljajo nagovorne trditve v 10 odstotkih vseh intervjujskih nagovorov, sledijo vprašalno-pripovedni nagovori s 6 odstotki v Mladini in z 8 odstotki v Spieglu. Nagovorne posege najdemo v obeh revijah v manj primerih (v Mladini 4 odstotki, v Spieglu 3 odstotki), še redkejši so nagovorni izpusti z 1 odstotkom v Mladini in dvema odstotkoma v Spieglu. Iz vsake revije sem našla samo po en primer nagovorne ponovitve, prav tako malo je primerov nagovornega privzema (v Mladini en primer, v Spieglu devet primerov). Velelnih nagovorov v Mladini nisem našla, medtem ko so v Spieglu trije primeri.

Graf 4.1: Intervjujski nagovori po Korošcu v Mladini

Graf 4.2: Intervjujski nagovori po Korošcu v Spieglu

4.2 SPOROČANJSKE VLOGE INTERVJUJSKIH NAGOVOROV

V tem poglavju želim preveriti pravilnost hipoteze, da novinarji revij Mladina in Der Spiegel v političnih intervjujih ne postavljajo zgolj vnaprej pripravljenih vprašanj, ki sprašujejo po informacijah in mnenjih, ampak se spontano odzivajo glede na sogovornikove odgovore in aktivno sodelujejo bodisi s svojim mnenjem, z ugovarjanjem in s prekinjanjem sogovornika, če se ta izogiba odgovorom na vprašanja, ter z vztrajanjem, če sogovornik ni zadovoljivo odgovoril. Menim, da so taki intervjuji bolj berljivi kot tisti, v katerih novinar postavlja pripravljena vprašanja, kar bralcu ne daje občutka, da bere avtentičen pogovor. Dober novinar se zna spontano odzivati tudi na odgovorjalčeve nepredvidljive odgovore in dobiti od njega zadovoljive odgovore, pri čemer vedno obdrži vodilno vlogo.

To hipotezo bom poskušala dokazati z analizo intervjujskih nagovorov iz devetih iz vsake revije (Mladina in Der Spiegel) izbranih političnih intervjujev iz leta 2005, pri čemer bom ugotavljala, katere sporočanje vlog imajo različne vrste intervjujskih nagovorov, ki jih omenja Korošec. Problema se bom lotila onomaziološko, saj bom izhajala iz desetih Koroščevih vrst intervjujskih nagovorov, ki so razdeljene predvsem glede na obliko, in bom iz konkretnih primerov sklepala o njihovih sporočanje vlogah. Korošec (1998: 258) na primer omenja sporočanje vlog vprašalnih povedi, ki poleg osnovne, ki izraža zahtevo po podatku, lahko izražajo tudi prošnjo, trditev, predlog itd.

Na podlagi izbranega gradiva bom torej ugotavljala, katere sporočanje vlog ima lahko posamezen intervjujski nagovor in katera vloga je prevladujoča. Podatke bom prikazala v tabelah z odstotki in s konkretnimi primeri. Reviji bom med seboj tudi primerjala.

Ugotovila sem, da se v izbranih intervjujih revije Mladina kažejo naslednje sporočanje vlog, ki jih bom naštela po vrsti glede na njihovo pogostost: zahteva po podatku ali mnenju, vztrajanje, očitek, sklicevanje na tretjo osebo, osebno mnenje vpraševalca, trditev, predlog, ugovor, povzetek odgovora, izločanje, začudenje in odziv na vprašanje ali očitek odgovorjalca.

Tabela 4.3: Sporočanje vlog intervjujskih nagovorov v Mladini

intervjujski nagovor	sporočanje vlog	skupaj	odstotek	Primeri
vprašalni nagovor	zahteva po podatku ali mnenju	84	57%	Pripravljate odgovor na pismo ministra Rupla? ⁶⁹
	vztrajanje	39	26%	Mladina: Komisija za preprečevanje korupcije ima predvsem preventivno funkcijo. Bi sploh nastala kakšna škoda, če bi jo ukinili? Krajnc: Seveda bi. Prvič, ne gre zgolj za preventivne naloge, četudi so te pomembne. Komisija ima tudi nalogo pripraviti dolgoročno strategijo boja proti korupciji. Glede na to, da s komisijo sodelujejo univerzitetni učitelji, sodim, da gre za ljudi, ki o tem nekaj vedo. Po drugi strani pa nas vlada s svojimi argumenti ni prepričala. Mladina: <u>Vendarle; zakaj se vam zdi preventiva pomembna?</u> ⁷⁰ (podčrtala M. P.)
	sugestija	12	8%	Se vam ne zdi, da je pri zakonih bolj pomembno, da so vanje vgrajene formalne varovalke, kot pa da lahko le upamo na to, da bodo politiki dobri? ⁷¹
	izločanje	5	4%	Pa vam gre za to, da ohranite komisijo kot institucijo ali vam gre za zaščito Draga Kosa? ⁷²
	povzetek odgovora	4	2,5%	Govorite o položaju ministra za informiranje, ki ste ga prevzeli tik pred vojno? ⁷³

	<i>očitek</i>	4	2,5%	<i>Ali pred prodajo ni nihče podrobno pregledal, koliko terjatev je imela banka in koliko bi lahko iztržili?</i> ⁷⁴
vprašalno-pripovedni nagovor	<i>zahteva po podatku ali mnenju</i>	6	32%	<i>Če razpustijo komisijo, vam ostane služba, ki vam je država ne more vzeti?</i> ⁷⁵
	<i>povzetek odgovora</i>	5	26%	Krajnc: <i>Pred dobrim tednom dni je eden od poslancev SDS nakazal, da je treba ukiniti tudi urad za preprečevanje pranja denarja. Postopno ukinjanje že postavljenih nadzornih institucij je slab signal. Slab signal so tudi zamenjave v nadzornih svetih podjetij.</i> Mladina: <i>Trdite torej, da oblast posega v ravnovesja, ki so do zdaj obstajala med različnimi oblastnimi institucijami, ko so te institucije nadzorovale druga drugo?</i> ⁷⁶
	<i>sugestija</i>	4	21%	<i>Morda si gre njo razlagati tako, da imajo v Evropi zakoni varovalke in se zakonodajalci ne zanašajo na dobronamernost vlad?</i> ⁷⁷
	<i>vztrajanje</i>	3	16%	<i>Zavajali so javnost?</i> ⁷⁸
	<i>sklicevanje na tretjo osebo</i>	1	5%	<i>Govori se, da ste Drnovškov človek, ampak po drugi strani je bil ravno on tisti, ki vas je prvi, prek svojih ljudi, zamenjal?</i> ⁷⁹
nagovorna	<i>osebno mnenje vpraševalca</i>	12	33%	<i>Zdi se, da sta v državnem ustroju od nekompatibilnih ostala samo še vi in</i>

⁶⁹ Tomaž Šaunik – Kolinda Grabar Kitarović; Mladina, 17. 10. 2005, 37.

⁷⁰ Ali H. Žerdin – Darko Krajnc; Mladina, 12. 12. 2005, 33.

⁷¹ Jani Sever – Janez Drnovšek; Mladina, 3. 10. 2005, 38.

⁷² Ali H. Žerdin – Darko Krajnc; Mladina, 12. 12. 2005, 33.

⁷³ Ali H. Žerdin – Jelko Kacin; Mladina, 24. 10. 2005, 36.

⁷⁴ Gregor Cerar, Aleksandar Mičić – Danica Simšič; Mladina, 1. 8. 2005, 33.

⁷⁵ Miha Štamcar, Aleksandar Mičić – Drago Kos; Mladina, 13. 8. 2005, 33.

⁷⁶ Ali H. Žerdin – Darko Krajnc; Mladina, 12. 12. 2005, 32.

⁷⁷ Jani Sever – Janez Drnovšek; Mladina, 3. 10. 2005, 40.

⁷⁸ Gregor Cerar, Aleksandar Mičić – Danica Simšič; Mladina, 1. 8. 2005, 33.

⁷⁹ Miha Štamcar, Aleksandar Mičić – Drago Kos; Mladina, 13. 8. 2005, 36.

trditev				varuh človekovih pravic, ki motita Jelinčiča in vlado. ⁸⁰
	ugovor	10	28%	Mladina: Ali niste menjav tudi sami postavili v politični kontekst? Virant: To nam je očitala opozicija. Ker je ta veliko govorila in ker je imela veliko več medijskega prostora kot mi, so nekateri ljudje začeli počasi dojemati, kot da je to naš koncept. Mladina: <u>Za to pa ne morete kriviti medijev.</u> ⁸¹ (podčrtala M. P.)
	očitek	7	19%	Na novinarsko vprašanje, koliko bo vzpenjača stala, so predstavniki mesta odgovorili, da bo cena od 600 do 700 milijonov tolarjev. Novinarji nismo spraševali, koliko bo stala vzpenjača brez vstopne postaje! ⁸²
	sklicevanje na tretjo osebo	4	11%	Kar nekaj pravnikov trdi, da je triletni pravni študij, ki ga kot prvo stopnjo uvaja vaša predlagana fakulteta, prekratek, še posebej zato, ker naj bi bilo po njem možno opravljati pravosodni izpit. ⁸³
	trditev	2	6%	Borza je reagirala precej divje, indeksi so strmoglavili. ⁸⁴
	odziv na vprašanje ali očitek odgovarjalca	1	3%	Kos: Iz zakona o kazenskem postopku novinarji niso nikjer izvzeti. Pa iz kazenskega zakonika tudi ne. To pomeni, če so izpolnjeni pogoji za to, lahko nova oblast, prav tako kot jih je lahko stara, uporabi vse ukrepe zoper novinarja, tudi pregled klicanih števil, prav tako prisluškovanje in tajno opazovanje. Zakaj pa bi bili novinarji izvzeti? Mladina: <u>To je že res. Pri Semetovi se</u>

⁸⁰ Miha Štamcar, Aleksandar Mičić – Drago Kos; Mladina, 13. 8. 2005, 36.

⁸¹ Vanja Pirc – Gregor Virant; Mladina, 5. 12. 2005, 40.

⁸² Gregor Cerar, Aleksandar Mičić – Danica Simšič; Mladina, 1. 8. 2005, 34.

⁸³ Jure Trampuš – Peter Jambrek; Mladina, 28. 11. 2005, 42.

				<i>zdej kaže, da se družijo s sumljivimi ljudmi, pa jo bodo pregledali.</i> ⁸⁵ (podčrtala M. P.)
dvodelni nagovor	<i>zahteva po podatku ali mnenju</i>	43	56%	<i>Omenjate oceno, da se pri nabavah zdravstvene opreme in zdravil izgubi okrog 30 odstotkov denarja. Gre za tako visoke provizije posrednikom?</i> ⁸⁶
	<i>očitek</i>	16	21%	<i>Po volilni zmagi Koalicije Slovenije ste napovedovali, da bo Zbor za republiko v skladu s kritično tradicijo novorevijaškega kroga nadzoroval delovanje nove vlade in tedaj še aktivne vlade v senci. Kako to, da obljubljene kritike v zadnjem letu ni bilo?</i> ⁸⁷
	<i>sklicevanje na tretjo osebo</i>	8	10%	<i>Kako ocenjujete prvo leto vašega ministrovanja? Anton Rop je vam in ministru Božiču očital, da sta ga najbolj razočarala, ker sta veliko govorila, naredila pa malo.</i> ⁸⁸
	<i>osebno mnenje vpraševalca</i>	6	8%	<i>To, kar pripovedujete, me spominja na zgodbo o socializmu. Opis sistema zveni imenitno, vendar ne funkcionira. Zakaj ne?</i> ⁸⁹
	<i>sugestija</i>	4	5%	<i>Zbor za republiko samega sebe definira kot obliko civilne družbe, ki ni v neposredni povezavi s strukturami oblasti, ki je nadpolitičen, ki je avtonomen. Ali ni tako, da je vaša vez z institucijami politike premočna, da ste pravzaprav politični izrastek v civilno družbo?</i> ⁹⁰

⁸⁴ Ali H. Žerdin – Jelko Kacin; Mladina, 24. 10. 2005, 35.

⁸⁵ Miha Štamcar, Aleksandar Mičić – Drago Kos; Mladina, 13. 8. 2005, 36.

⁸⁶ Ali H. Žerdin – Dušan Keber; Mladina, 19. 12. 2005, 42.

⁸⁷ Jure Trampuš – Peter Jambreč; Mladina, 28. 11. 2005, 39.

⁸⁸ Vanja Pirc – Gregor Virant; Mladina, 5. 12. 2005, 40.

⁸⁹ Ali H. Žerdin – Dušan Keber; Mladina, 19. 12. 2005, 42.

⁹⁰ Jure Trampuš – Peter Jambreč; Mladina, 28. 11. 2005, 40.

enodelni nagovor	<i>trditev</i>	18	30%	<i>Z Borutom Pahorjem, predsednikom SD, hodita v isto službo, sta poslanca evropskega parlamenta.⁹¹</i>
	<i>sklicevanje na tretjo osebo</i>	17	27%	<i>Opozicija vladi očita “kadrovske cunami”, da skratka na odgovorne položaje v gospodarstvu imenuje direktorje po pripadnosti, ne pa po strokovnosti. Podobnega mnenja je bil tudi Mičo Mrkaić. Se strinjate z njegovo tezo, da je bilo več imenovanj zgrešenih, da so bili imenovani “partizani in doktor Jože Zagožen” in da so nesprejemljivi zaradi pamanjkanja znanja?⁹²</i>
	<i>povzetek odgovora</i>	8	13%	<i>Hrvaška je torej prepričana, da so v pogovorih med Hrvaško in Slovenijo za zdaj izčrpane vse možnosti za bilateralno reševanje vprašanja meje na morju.⁹³</i>
	<i>očitek</i>	6	10%	<i>Virant: /.../ Sam mislim, da predsednik vlade in ministri v tem času nismo zabeležili grehov v smislu kršitev etičnega kodeksa. Mladina: Nekateri primeri zbujajo vsaj sum v to. Recimo primer ministra Božiča, ki je s sinom in državnim sekretarjem Petrom Verličem izpit za čoln opravil v Ljubljani, čeprav bi ga lahko opravil le na sedežu uprave za pomorstvo v Kopru. Komisija za preprečevanje korupcije je ugotovila, da je uprava trojici nedvomno omogočila privilegij, ki drugim državljanom ni dosegljiv. Minister ni bil sankcioniran.⁹⁴</i>
	<i>osebno mnenje vpraševalca</i>	5	8%	<i>Zadnje mesece se dozdeva, da za slovenski politični prostor ni tako zelo</i>

⁹¹ *Ali H. Žerdin* – Jelko Kacin; Mladina, 24. 10. 2005, 39.

⁹² *Jure Trampuš* – Peter Jambreč; Mladina, 28. 11. 2005, 42.

⁹³ *Tomaž Šaunik* – Kolinda Grabar Kitarović; Mladina, 17. 10. 2005, 38.

⁹⁴ *Vanja Pirc* – Gregor Virant; Mladina, 5. 12. 2005, 38.

				<i>pomembna napetost med vladajočo koalicijo in opozicijo kot pa rivalstvo znotraj same LDS in SD.⁹⁵</i>
	<i>ugovor</i>	4	6%	<i>Vendar je finančni minister potem povedal, da ni mislil tako zelo resno.⁹⁶</i>
	<i>vztrajanje</i>	4	6%	<i>Govorimo o tem, kakšne so razlike med vami in Tonetom Ropom. Najbrž dejstvo, da je Rop šele po volilnem porazu prvič sedel v parlament, ni edina razlika.⁹⁷</i>
velelni nagovor	/	0	0%	/
nagovorni poseg	<i>vztrajanje</i>	4	45%	<i>Še zmeraj mi niste odgovorili na trditev, da Zbor za republiko do vlade ni kritičen, ampak jo podpira, kot da bi bil “žrtev” svojega uspeha.⁹⁸</i>
	<i>ugovor</i>	3	33%	Virant: /.../ Urnik ministra traja dvanajst ur na dan in moral bi žrtvovati svoj službeni čas, da bi se odpravil v Koper. Mladina: No, tudi drugi državljani so morali v Koper. ⁹⁹
	<i>začudenje</i>	1	11%	Mladina: Zanimiv je spor med Njavrom in Pogorevcem, eden je šef varnosti na železnici, drugi na Mobitelu in se kregata, kdo je kriv, da podatki odtekaajo s policije. Kos: Zelo zanimivo. Moram reči, da kar se tega tiče, Njavru ni kaj dosti očitati. Mladina: <u>Ja?</u> ¹⁰⁰ (podčrtala M. P.)
	<i>zahteva po podatku ali mnenju</i>	1	11%	Jambrek: /.../ Ko sem temu srečanju predsedoval in kot vedno tudi improviziral ... Mladina: ... je bila to tista nesrečna tribuna, na kateri so izžvižgali Manco

⁹⁵ Ali H. Žerdin – Jelko Kacin; Mladina, 24. 10. 2005, 37.

⁹⁶ Ali H. Žerdin – Jelko Kacin; Mladina, 24. 10. 2005, 35.

⁹⁷ Ali H. Žerdin – Jelko Kacin; Mladina, 24. 10. 2005, 36.

⁹⁸ Jure Trampuš – Peter Jambrek; Mladina, 28. 11. 2005, 40.

⁹⁹ Vanja Pirc – Gregor Virant; Mladina, 5. 12. 2005, 38.

				<i>Košir?</i> ¹⁰¹
nagovorni privzem	<i>trditev</i>	1	100%	<p>Jambrek: <i>Podobno sem razmišljal tudi sam. Po neki logiki je v koaliciji več strank treba zadovoljiti več političnih interesov in tako postane manj možnosti za meritokratska merila imenovanj na javne položaje.</i></p> <p>Mladina: <i>... z domnevo, da je stranka enotna, da je v njej političen interes. Velja pa pravilo, da imajo večje stranke praviloma več frakcij kot manjše.</i>¹⁰²</p>
nagovorna ponovitev	<i>sugestija</i>	1	50%	<p>Kos: <i>Janša je enkrat rekel, da bo Slovenija postala država vseh, ki v njej živijo. S čistkami delajo ravno nasprotno. Mi, ker nismo njihovi in nismo od nikogar, smo jim trn v peti. Tretji razlog, ki je po mojem najmanj pomemben, je to, da sem to jaz. To pa je dodatno obarvano z dolgoletno ljubeznijo, ki jo Janša goji do mene.</i></p> <p>Mladina: <i>Z ljubeznijo, ki se je začela ob aferi Depala vas?</i>¹⁰³</p>
	<i>začudenje</i>	1	50%	<p>Keber: <i>/.../ Temeljno dejstvo ostaja: ministrstvu ne bi bilo treba kupiti ničesar, ne pa da je sprejelo edino preostalo ponudbo in jo preplačalo za 50 odstotkov.</i></p> <p>Mladina: <i>50 odstotkov? Pri operacijskih mizah je bila zavrnjena ponudba vredna nekoliko manj kot 600. Gre za tretjinsko razliko.</i>¹⁰⁴</p>
nagovorni izpust	<i>osebno mnenje vpraševalca</i>	2	67%	<i>Dimitrij Kovačič s ravno s tem nabira politične točke ...</i> ¹⁰⁵
	<i>očitek</i>	1	33%	<i>Vas ne moti, da prodaja zemljišča, za</i>

¹⁰⁰ Miha Štamcar, Aleksandar Mičić – Drago Kos; Mladina, 13. 8. 2005, 36.

¹⁰¹ Jure Trampuš – Peter Jambrek; Mladina, 28. 11. 2005, 39.

¹⁰² Jure Trampuš – Peter Jambrek; Mladina, 28. 11. 2005, 43.

¹⁰³ Miha Štamcar, Aleksandar Mičić – Drago Kos; Mladina, 13. 8. 2005, 35.

¹⁰⁴ Ali H. Žerdin – Dušan Keber; Mladina, 19. 12. 2005, 43.

¹⁰⁵ Gregor Cerar, Aleksandar Mičić – Danica Simšič; Mladina, 1. 8. 2005, 36.

				<i>katera je malo prej popravil urbanistični načrt, vas ne moti, da je v komisiji za Kolizej, ki je sprejela načrt povsem v nasprotju z veljavnimi urbanističnimi načrti ...</i> ¹⁰⁶
--	--	--	--	---

Analiza intervjujskih nagovorov v Mladini je pokazala, da je prevladujoča sporočajska vloga v vprašalnih nagovorih, vprašalno-pripovednih nagovorih in dvodelnih nagovorih zahteva po podatku ali mnenju, v nagovornih trditvah prevladujejo osebna mnenja vpraševalcev, v enodelnih nagovorih vpraševalci najpogosteje uporabljajo trditve, z nagovornimi posegi pa v večini primerov izražajo vztrajanje pri vprašanju. Nagovorni privzemi imajo v vseh najdenih primerih sporočajsko vlogo trditve, v nagovornih ponovitvah je v enem primeru vloga vztrajanja, v drugem začudenja, medtem ko v nagovornem izpustu prevladuje osebno mnenje vpraševalca.

Tabela 4.3: Sporočajske vloge intervjujskih nagovorov v Spieglu

intervjujski nagovor	sporočajske vloge	skupaj	odstotek	Primeri
vprašalni nagovor	<i>zahteva po podatku ali mnenju</i>	55	49%	<i>Hat sich Gerhard Schröder bei Ihnen entschuldigt, beispielsweise für sein Auftreten am Wahlsonntag?</i> ¹⁰⁷
	<i>vztrajanje</i>	26	23%	<i>Geht's genauer?</i> ¹⁰⁸
	<i>izločanje</i>	13	12%	<i>Wer ist dann die Nummer zwei, Franz Müntefering oder Sie?</i> ¹⁰⁹
	<i>sugestija</i>	7	6%	<i>Wiederholt sich jetzt nicht das Spiel wie Anfang der achtziger Jahre mit den Grünen? Erst distanziert sich die SPD,</i>

¹⁰⁶ Gregor Cerar, Aleksandar Mičić – Danica Simšič; Mladina, 1. 8. 2005, 33.

¹⁰⁷ *Se vam je Gerhard Schröder opravičil, na primer za svoj nastop na volilno nedeljo?* (Ralf Neukirch, Gabor Steingart, Stefan Aust – Angela Merkel; Der Spiegel, 17. 10. 2005, 43.)

¹⁰⁸ *Lahko natančneje?* (Stefan Aust, Ralf Beste, Georg Mascolo – Donald Rumsfeld; Der Spiegel, 31. 10. 2005, 128.)

¹⁰⁹ *Kdo je potem številka dve, Franz Müntefering ali vi?* (Michael Sauga, Horand Knaup, Gabor Steingart – Franz Müntefering; Der Spiegel, 24. 10. 2005, 44.)

				<i>dann kommt man sich näher, und schließlich wird koalitiert?</i> ¹¹⁰
	<i>očitek</i>	5	5%	<i>Warum bitte, verlieren Sie dann zu Hause an Rückhalt?</i> ¹¹¹
	<i>povzetek odgovora</i>	4	4%	<i>Das heißt, das Bündnis muss vier Jahre halten?</i> ¹¹²
	<i>začudenje</i>	1	1%	<i>Das tun Sie wirklich?</i> ¹¹³
	<i>odziv na vprašanje ali očitek odgovarjalca</i>	1	1%	Wilkerson: /.../ <i>Wie konnte es geschehen, dass wir so ausgetrickst wurden?</i> Der Spiegel: <i>Haben Sie eine Antwort?</i> ¹¹⁴
vpisalnno-pripovedni nagovor	<i>povzetek odgovora</i>	8	33%	<i>Es war nicht so schlecht in der Zeit vor 1999, wollen Sie sagen?</i> ¹¹⁵
	<i>vztrajanje</i>	7	29%	<i>Und Sie glauben, das kann gelingen, auch wenn die Fliehkräfte schon jetzt groß sind?</i> ¹¹⁶
	<i>sugestija</i>	3	13%	<i>Sie haben nicht das Gefühl, anderen Rätsel aufzugeben?</i> ¹¹⁷
	<i>zahteva po podatku ali mnenju</i>	3	13%	<i>Sie sollen der Union drei zusätzliche Minister angeboten haben, um die Kanzlerschaft Schröders zu retten?</i> ¹¹⁸
	<i>začudenje</i>	1	4%	<i>Der Abbruch der Koalitionsgespräche war tatsächlich eine Option?</i> ¹¹⁹

¹¹⁰ *Ali se igra sedaj ne ponavlja kot začetek osemdesetih let z zelenimi? Najprej se oddalji SPD, nato se zbližajo in končno sklenejo koalicio?* (Stefan Aust, Konstantin von Hammerstein, Ralf Beste – Joschka Fischer; Der Spiegel, 5. 9. 2005, 54.)

¹¹¹ *Zakaj potem, prosim, doma zgublajte podporo?* (Stefan Aust, Ralf Beste, Georg Mascolo – Donald Rumsfeld; Der Spiegel, 31. 10. 2005, 127.)

¹¹² *To pomeni, da mora zveza zdržati štiri leta?* (Ralf Neukirch, Gabor Steingart, Stefan Aust – Angela Merkel; Der Spiegel, 17. 10. 2005, 43.)

¹¹³ *To zares počnete?* (Stefan Aust, Ralf Beste, Georg Mascolo – Donald Rumsfeld; Der Spiegel, 31. 10. 2005, 129.)

¹¹⁴ *Kako se je lahko zgodilo, da so nas tako izigrali? – Imate odgovor?* (Georg Mascolo – Lawrence Wilkerson; Der Spiegel, 5. 12. 2005, 130.)

¹¹⁵ *Želite reči, da ni bilo tako slabo pred letom 1999?* (Michael Sauga, Horand Knaup, Gabor Steingart – Franz Müntefering; Der Spiegel, 24. 10. 2005, 47.)

¹¹⁶ *In vi mislite, da se to lahko zgodi, čeprav so centrifugalne sile že sedaj velike?* (Ralf Neukirch, Gabor Steingart, Stefan Aust – Angela Merkel; Der Spiegel, 17. 10. 2005, 43.)

¹¹⁷ *Ali nimate občutka, da ostalim zastavljate uganke?* (Michael Sauga, Horand Knaup, Gabor Steingart – Franz Müntefering; Der Spiegel, 24. 10. 2005, 45.)

¹¹⁸ *Zvezi ste morali ponuditi tri dodatne ministre, da bi rešili kanclerstvo Schröderja?* (Michael Sauga, Horand Knaup, Gabor Steingart – Franz Müntefering; Der Spiegel, 24. 10. 2005, 44.)

¹¹⁹ *Prekinitev koalicijskih pogovorov je bila dejansko ena možnost?* (Horand Knaup, Gabor Steingart, Stefan Aust, Stefan Berg – Matthias Platzeck; Der Spiegel, 21. 11. 2005, 42.)

	<i>osebno mnenje vpraševalca</i>	1	4%	<i>Man könnte den Eindruck gewinnen, dass Franz Müntefering seine Machtfülle nützt, um die Parteispitze im Handstreich umzubauen?</i> ¹²⁰
	<i>ugovor</i>	1	4%	Struck: /.../ Die Linken sind für mich Opposition, die bleiben das auch. Der Spiegel: Aber auch Sie wollen eine Zusammenarbeit nach 2009 nicht ausschließen? ¹²¹
nagovorna trditev	<i>osebno mnenje vpraševalca</i>	14	31%	<i>Man kann bezweifeln, ob die Volksparteien wirklich begriffen haben, dass die Zeit drängt.</i> ¹²²
	<i>trditev</i>	13	28%	<i>Nun geriet aber der Irak in die Misere. Und an der hat sich nichts geändert.</i> ¹²³
	<i>odziv na vprašanje ali očitek odgovarjalca</i>	7	15%	Rumsfeld: Das würde ich so nicht sagen. Soviel ich weiß, bearbeiten Frankreich, Deutschland und Großbritannien dieses Problem. Der Spiegel: Okay, alle arbeiten daran. ¹²⁴ (podčrtala M. P.)
	<i>sklicevanje na tretjo osebo</i>	5	11%	<i>Sie werden von Teilen der Öffentlichkeit als kühl wahrgenommen, vielleicht auch deshalb, weil Frauen gemeinhin als emotionaler gelten.</i> ¹²⁵
	<i>ugovor</i>	4	9%	Karzai: /.../ Die Entscheidungsfindung

¹²⁰ Človek bi lahko dobil občutek, da Franz Müntefering uporablja svojo moč, da z udarom preuredi vrh stranke? (Michael Sauga, Horand Knaup, Gabor Steingart – Franz Müntefering; Der Spiegel, 24. 10. 2005, 47.)

¹²¹ Levi so zame opozicija in to bodo tudi ostali. – Ampak tudi vi ne želite izključiti sodelovanja po letu 2009? (Roland Nelles, Gabor Steingart, Hans-Ulrich Stoldt – Peter Struck; Der Spiegel, 5. 12. 2005, 30.)

¹²² Lahko dvomimo v to, ali so ljudske stranke zares dojele, da čas priganja? (Ralf Neukirch, Gabor Steingart, Stefan Aust – Angela Merkel; Der Spiegel, 17. 10. 2005, 43.)

¹²³ Sedaj se Irak poglablja v bedo. In pri tem se ni nič spremenilo. (Stefan Aust, Gerhard Spörl – Bob Woodward; Der Spiegel, 12. 7. 2005, 96.)

¹²⁴ Ne bi tako rekel. Kolikor vem, se ukvarjajo Francija, Nemčija in Velika Britanija s tem problemom. – V redu, vsi delajo na tem. (Stefan Aust, Ralf Beste, Georg Mascolo – Donald Rumsfeld; Der Spiegel, 31. 10. 2005, 130.)

¹²⁵ Delu javnosti se zdite hladni, mogoče tudi zato, ker ženske običajno veljajo za bolj čustvene. (Ralf Neukirch, Gabor Steingart, Stefan Aust – Angela Merkel; Der Spiegel, 17. 10. 2005, 42.)

				<i>durch Konsultation hat Tradition bei uns. Der Spiegel: Auch die Instabilität hat Tradition.¹²⁶</i>
	<i>očitek</i>	2	4%	<i>Fakt ist, dass Sie mehr Schulden aufnehmen als die Vorgängerregierung – sehr solidarisch ist das nicht gegenüber der nächsten Generation.¹²⁷</i>
	<i>vztrajanje</i>	1	2%	<i>Der Spiegel: Und dieser Sinn für den Zusammenhalt des Landes unterscheidet Afghanistan vom Irak? Karzai: Wir stellen diesen Vergleich gar nicht an. Der Spiegel: <u>Vergleiche helfen uns, Afghanistan zu verstehen.</u>¹²⁸ (podčrtala M. P.)</i>
dvodelni nagovor	<i>zahteva po podatku ali mnenju</i>	39	56%	<i>Die Attentäter sind gut ausgestattet. Woher fließt das Geld?¹²⁹</i>
	<i>sklicevanje na tretjo osebo</i>	16	23%	<i>Das Amt verändert den Politiker stärker als der Politiker das Amt, hat Joschka Fischer einmal gesagt. Sehen Sie darin für sich eine Gefahr?¹³⁰</i>
	<i>očitek</i>	11	16%	<i>Normalerweise ist es ein Nachteil für einen Politiker, wenn er kein Profil besitzt. Bei Ihnen scheint dies anders: War Profillosigkeit in dieser Situation Ihr unschlagbarer Vorteil?¹³¹</i>

¹²⁶ Sprejemanje odločitev s pogovorom ima pri nas tradicijo. – Tudi nestabilnost ima tradicijo. (Susanne Koehl, Joachim Preuß, Gerhard Spörl – Hamid Karzai; Der Spiegel, 17. 9. 2005, 108.)

¹²⁷ Dejstvo je, da se bolj zadolžujete kot predhodna vlada – to ni preveč solidarno do naslednje generacije. (Horand Knaup, Gabor Steingart, Stefan Aust, Stefan Berg – Matthias Platzeck; Der Spiegel, 21. 11. 2005, 43.)

¹²⁸ In ta smisel za povezanost države razlikuje Afganistan od Iraka? – Mi sploh ne delamo takih primerjav. – Primerjave nam pomagajo, da razumemo Afganistan. (Susanne Koehl, Joachim Preuß, Gerhard Spörl – Hamid Karzai; Der Spiegel, 17. 9. 2005, 109.)

¹²⁹ Atentatorji so dobo opremljeni. Od kod priteka denar? (Susanne Koehl, Joachim Preuß, Gerhard Spörl – Hamid Karzai; Der Spiegel, 17. 9. 2005, 111.)

¹³⁰ Funkcija spremeni politika bolj kot politik funkcijo, je nekoč rekel Joschka Fischer. Ali vam to predstavlja nevarnost? (Ralf Neukirch, Gabor Steingart, Stefan Aust – Angela Merkel; Der Spiegel, 17. 10. 2005, 46.)

¹³¹ Po navadi je slabost za politika, če nima profila. Zdi se, da je pri vas drugače: Ali je bila odsotnost profila v tej situaciji nepremagljiva prednost? (Horand Knaup, Gabor Steingart, Stefan Aust, Stefan Berg – Matthias Platzeck; Der Spiegel, 21. 11. 2005, 42.)

	<i>izločanje</i>	4	5%	<i>Bisher haben Sie sich die Verantwortung mit Schröder geteilt. Jetzt sind Sie allein an der Spitze. Last oder Befreiung?</i> ¹³²
enodelni nagovor	<i>trditev</i>	10	45%	<i>Rice hatte das Vertrauen des Präsidenten und versuchte, noch dichter an ihn heranzukommen.</i> ¹³³
	<i>povzetek odgovora</i>	6	27%	<i>Wer eine Marktwirtschaft hat, bekommt auch Demokratie, glauben Sie also.</i> ¹³⁴
	<i>očitek</i>	3	13%	<i>Sie werfen dem Kanzler einen schweren politischen Fehler vor.</i> ¹³⁵
	<i>sklicevanje na tretjo osebo</i>	1	5%	<i>Sie kämpfen für ein Projekt, das selbst der Kanzler schon abgeschrieben hat. Das "eigentliche Problem" sei, dass Rot-Grün nicht mehr in die gesellschaftliche Situation passe, wird er zitiert.</i> ¹³⁶
	<i>osebno mnenje vpraševalca</i>	1	5%	<i>Wir konstatieren einen ausgeprägten Fall von Autosuggestion. In allen Umfragen liegt Rot-Grün mindestens zehn Prozentpunkte hinter Schwarz-Gelb. Ausgeschlossen, dass sich das noch drehen lässt.</i> ¹³⁷
	<i>ugovor</i>	1	5%	Der Spiegel: <i>Wie würden Sie Ihr Verhältnis zu Angela Merkel beschreiben?</i> Müntefering: <i>Wir haben uns nach dem Wahlkampf in den Sondierungsgesprächen und den Verhandlungen näher kennen gelernt.</i>

¹³² *Doslej ste si delili odgovornost s Schröderjem. Sedaj ste sami na vrhu. Breme ali olajšanje (Michael Sauga, Horand Knaup, Gabor Steingart – Franz Müntefering; Der Spiegel, 24. 10. 2005, 44.)*

¹³³ *Riceova je imela zaupanje predsednika in se mu je poskušala še bolj približati. (Georg Mascolo – Lawrence Wilkerson; Der Spiegel, 5. 12. 2005, 139.)*

¹³⁴ *Torej menite, da kdor ima tržno gospodarstvo, dobi tudi demokracijo. (Stefan Aust, Ralf Beste, Georg Mascolo – Donald Rumsfeld; Der Spiegel, 31. 10. 2005, 126.)*

¹³⁵ *Kanclerju očitata hudo politično napako. (Stefan Aust, Konstantin von Hammerstein, Ralf Beste – Joschka Fischer; Der Spiegel, 5. 9. 2005, 55.)*

¹³⁶ *Zavzemate se za projekt, ki ga je odpisal že sam kancler. Dejanski problem naj bi bil, kot ga citirajo, da rdeče-zeleni ne ustrezajo več družbeni situaciji. (Stefan Aust, Konstantin von Hammerstein, Ralf Beste – Joschka Fischer; Der Spiegel, 5. 9. 2005, 54.)*

¹³⁷ *Ugotavljamo izrazit primer avtosugestije. V vseh anketah so rdeče-zeleni vsaj deset odstotnih točk za črno-rumenimi. Nemogoče, da se bo še kaj spremenilo. (Stefan Aust, Konstantin von Hammerstein, Ralf Beste – Joschka Fischer; Der Spiegel, 5. 9. 2005, 54.)*

				<p><i>Wir haben uns gesehen, unter acht Augen, unter vier Augen. Am Ende der Gespräche weiß ich: Die Dialogfähigkeit ist da. Ich bin sicher, dass wir ordentlich zusammenarbeiten können.</i></p> <p>Der Spiegel: <u>Im Wahlkampf klang es schroff anders: "Merkel ist nur zweite Liga" und "Die kann es nicht".</u>¹³⁸</p> <p>(podčrtala M. P.)</p>
velelni nagovor	<i>zahteva po podatku ali mnenju</i>	3	100%	<i>Dann sollten Sie uns die Unterschiede verdeutlichen.</i> ¹³⁹
nagovorni poseg	<i>ugovor</i>	4	50%	<p>Platzeck: <i>Ich sage das deshalb, weil insbesondere die FDP ...</i></p> <p>Der Spiegel: <i>Herr Platzeck, wir reden hier nicht über die FDP.</i>¹⁴⁰</p>
	<i>trditev</i>	3	38%	<p>Wilkerson: <i>/.../ Das war nicht nur für die Streitkräfte schädlich ...</i></p> <p>Der Spiegel: <i>... bei denen Sie 31 Jahre lang gearbeitet haben ...</i>¹⁴¹</p>
	<i>osebno mnenje vpraševalca</i>	1	12%	<p>Der Spiegel: <i>Für die Bewerbung um einen Sitz in New York sind aber schon Sie zuständig?</i></p> <p>Fischer: <i>Ich habe nie behauptet, dass wir den demnächst bekommen werden, sondern nur, dass uns schwierige Verhandlungen bevorstehen.</i></p> <p>Der Spiegel: <u>Die wir getrost als gescheitert ansehen können.</u>¹⁴²</p>

¹³⁸ *Kako bi opisali svoj odnos z Angelo Merkel? – Po predvolilnem boju sva se bolje spoznala v sondiranju in pogajanjih. Videla sva se na osem ali na štiri oči. A na koncu pogovorov vem: možnost za dialog obstaja. Prepričan sem, da lahko pošteno sodelujeva. – V predvolilnem boju je zvenelo popolnoma drugače: »Merklova je samo druga liga« in »Ta ne zna«. (Michael Sauga, Horand Knaup, Gabor Steingart – Franz Müntefering; Der Spiegel, 24. 10. 2005, 46.)*

¹³⁹ *Potem nam pojasnite razlike. (Susanne Koebel, Joachim Preuß, Gerhard Spörl – Hamid Karzai; Der Spiegel, 17. 9. 2005, 109.)*

¹⁴⁰ *To pravim zato, ker še posebej FDP ... – Gospod Platzeck, tukaj ne govorimo o FDP. (Horand Knaup, Gabor Steingart, Stefan Aust, Stefan Berg – Matthias Platzeck; Der Spiegel, 21. 11. 2005, 43.)*

¹⁴¹ *138 To ni bilo škodljivo samo za oborožene sile ... - ... pri katerih ste delali 31 let. (Georg Mascolo – Lawrence Wilkerson; Der Spiegel, 5. 12. 2005, 138.)*

				(podčrtala M. P.)
nagovorni privzem	<i>zahteva po podatku ali mnenju</i>	5	56%	Merkel: <i>Mir schwebt ein kameradschaftlicher Stil vor. Aber natürlich wird es auch so sein, dass sich jemand mal profitieren will.</i> Der Spiegel: <i>Zum Beispiel Edmund Stoiber?</i> ¹⁴³
	<i>sugestija</i>	2	22%	Woodward: <i>/.../ Dann werden Leute Bücher über George W. Bush schreiben und ihn als einen neuen Harry Truman feiern.</i> Der Spiegel: <i>Als einen aufrechten Mann, einen Helden, einen Befreier?</i> ¹⁴⁴
	<i>trditev</i>	2	22%	Müntefering: <i>Ich habe intern eine Debatte begonnen ...</i> Der Spiegel: <i>... die bereits nach draußen schwappt.</i> ¹⁴⁵
nagovorna ponovitev	<i>vztrajanje</i>	1	50%	Platzeck: <i>Wir haben eine Menge sehr schwieriger Aufgaben vor uns. Da ist es unabdingbar, dass man die Menschen mitnimmt und aufschließt, dass man sie auch erwärmt.</i> Der Spiegel: <i>Erwärmt wofür?</i> ¹⁴⁶
	<i>osebno mnenje vpraševalca</i>	1	50%	Karzai: <i>/.../ Kabul etwa ist anders geworden, mit neuen Läden, Häusern, Autos ...</i> Der Spiegel: <i>... zu vielen Autos ...</i> ¹⁴⁷

¹⁴² Za kandidaturo za sedež v New Yorku ste pa pristojni vi? – Nikoli nisem trdil, da ga bomo takoj dobili, ampak samo, da nas čakajo težka pogajanja. – Ki jih lahko z mirno vestjo vidimo kot spodletela. (Stefan Aust, Konstantin von Hammerstein, Ralf Beste – Joschka Fischer; Der Spiegel, 5. 9. 2005, 55.)

¹⁴³ Predstavljam si tovariški stil. Ampak seveda bo tudi tako, da se bo želel nekdo okoristiti. – Na primer Edmund Stoiber? (Ralf Neukirch, Gabor Steingart, Stefan Aust – Angela Merkel; Der Spiegel, 17. 10. 2005, 46.)

¹⁴⁴ Potem bodo ljudje pisali knjige o Georgu Bushu in ga slavili kot novega Harryja Trumana. – Kot pokončnega moža, junaka, osvoboditelja? (Stefan Aust, Gerhard Spörl – Bob Woodward; Der Spiegel, 12. 7. 2005, 96.)

¹⁴⁵ Začel sem interno debato ... - ... ki že odteka v javnost. (Michael Sauga, Horand Knaup, Gabor Steingart – Franz Müntefering; Der Spiegel, 24. 10. 2005, 47.)

¹⁴⁶ Pred nami je mnogo težkih nalog. Takrat je nujno, da k sebi priključimo ljudi in jih angažiramo. – Angažirate za kaj? (Horand Knaup, Gabor Steingart, Stefan Aust, Stefan Berg – Matthias Platzeck; Der Spiegel, 21. 11. 2005, 43.)

¹⁴⁷ Kabul se je spremenil, z novimi trgovinami, hišami, avtomobili ... - ... preveč avtomobilov ... (Susanne Koehl, Joachim Preuß, Gerhard Spörl – Hamid Karzai; Der Spiegel, 17. 9. 2005, 110.)

nagovorni izpust	<i>trditvev</i>	5	100%	<i>In Ihrem Buch schildern Sie, wie Bushs Kriegskabinett der Lähmung verfiel ...¹⁴⁸</i>
-----------------------------	-----------------	---	------	--

V vprašalnih nagovorih obeh primerjanih revij prevladuje sporočanjska vloga zahteva po podatku ali mnenju, v vprašalno-pripovednih nagovorih se reviji razlikujeta, saj v Spieglu prevladujejo povzetki odgovorov in vztrajanje, v Mladini pa zahteve po podatku ali mnenju in nato povzetki odgovorov. Prevladujoča sporočanjska vloga v nagovornih trditvah je izražanje osebnega mnenja vpraševalca, medtem ko se delež sledečih vlog razlikuje, saj v Mladini sledijo ugovori in očitki, v Spieglu pa trditve in odzivi na vprašanje ali očitek odgovarjalca. Pri dvodelnih in enodelnih nagovorih se reviji glede prevladujoče vloge spet ne razlikujeta, saj je ta v dvodelnih nagovorih zahteva po podatku ali mnenju, v enodelnih nagovorih pa trditve. V treh primerih velednih nagovorov v Spieglu je sporočanjska vloga zahteva po podatku ali mnenju, v Mladini takih primerov ni. Nagovorni posegi imajo v revijah različne vloge: v Mladini so to vztrajanje, ugovor, začudenje in zahteva po podatku ali mnenju, v Spieglu pa ugovor, trditve in osebno mnenje vpraševalca. Nagovornih privzemov je v Spieglu več in predstavljajo zahtevo po podatku ali mnenju, sugestijo ali trditve, medtem ko je edini primer v Mladini trditve. Nagovorni ponovitvi v Mladini imata sporočanjsko vlogo sugestije in začudenja, primera v Spieglu pa vlogo vztrajanja in osebnega mnenja vpraševalca. Nagovorni izpusti v Mladini predstavljajo osebno mnenje vpraševalca, medtem ko imajo vsi primeri v Spieglu vlogo trditve.

Tako lahko potrdim hipotezo, da novinarji revije Mladina v političnih intervjujih ne postavljajo zgolj vnaprej pripravljenih vprašanj po informacijah in mnenjih, ampak sledijo pripravljenemu načrtu, kako naj bi potekal intervju in se spontano odzivajo glede na sogovornikove odgovore in aktivno sodelujejo bodisi s svojim mnenjem, z ugovarjanjem in s prekinjanjem sogovornika, če se ta izogiba odgovorom na vprašanja, ter z vztrajanjem, če sogovornik ni zadovoljivo odgovoril. Sporočanjska vloga zahteve po podatkih ali mnenjih je sicer glede na število vseh ostalih vlog v intervjujskih nagovorih prevladujoča, vendar še zdaleč ni edina. Novinarji pogosto vztrajajo pri vprašanjih, dokler ne dobijo zadovoljivega odgovora, povzemajo odgovore, izražajo trditve, na katere pričakujejo odgovore in odzive, se sklicujejo na druge osebe, očitajo odgovarjalcem, jim sugerirajo, postavljajo izločujoča vprašanja, se odzivajo na očitke ali vprašanja odgovarjalcev, se čudijo njihovim odgovorom, jim ugovarjajo in izražajo svoja mnenja.

¹⁴⁸ V svoji knjigi opisujete, kako je Bushev vojni kabinet ohromel ... (Stefan Aust, Gerhard Spörl – Bob Woodward; Der Spiegel, 12. 7. 2005, 96.)

5. SKLEP

V svoji diplomski nalogi sem se ukvarjala z intervjujskimi nagovori v političnih intervjujih dveh političnih revij: Der Spiegel in Mladina. Predpostavljala sem, da intervjujski nagovori ne bodo zgolj v obliki vprašalnih povedi, ampak da bodo vpraševalci (novinarji) spodbujali svoje sogovornike (odgovarjalce) k odgovorom z najrazličnejšimi izraznimi sredstvi.

Časopisni intervju je po svoji obliki sicer videti kot pogovor, vendar dosega širšo publiko, je pripravljen in načrtovan ter upošteva jezikovna pravila pisnih besedil. Kljub temu se novinarji pogosto odločijo, da intervjujski pogovor zapišejo čim bolj avtentično. Tako zasledimo v političnih intervjujih tudi obrnjeni vloge: ko odgovarjalec kot nepriviligiran udeleženec intervjuja postavi vprašanje vpraševalcu, ko se poskuša odgovarjalec izmakniti vpraševalčevim vprašanjem s preusmerjanjem pogovora in vpeljavo poljubnih tem, ko komentira vpraševalčeva vprašanja, zavrača odgovore in zaključi pogovor. Po drugi strani tudi vpraševalci ne opravljajo zgolj svoje prvotne, privilegirane vloge, to je izbor tem, spraševanje, vodenje in usmerjanje pogovora, ampak tudi odgovarjajo na pobude odgovarjalcev, komentirajo in prekinjajo odgovore, ugovarjajo in izražajo svoja mnenja.

Potrdila sem hipotezo, da sicer res v obeh revijah prevladujejo klasične vprašalne povedi, ki sprašujejo po podatkih in mnenjih, vendar to še zdaleč ni edina oblika intervjujskih nagovorov, ki jih uporabljajo novinarji obeh političnih revij. V Mladini vprašalnim nagovorom sledijo dvodelni, nato enodelni nagovori, v precej manjšem deležu se pojavljajo vprašalno-pripovedni nagovori in nagovorni posegi. Nagovorni izpusti, nagovorni privzemi in nagovorne ponovitve so zelo redki, medtem ko velelnih nagovorov v tej reviji nisem našla. V nemški reviji Der Spiegel je situacija podobna, vrstni red se sicer razlikuje, v odstotkih pa so odstopanja majhna. Prav tako prevladujejo vprašalni nagovori, ki jim sledijo dvodelni nagovori, nato nagovorne trditve, vprašalno-pripovedni nagovori, enodelni nagovori, nato nagovorni posegi in prevzemi in z zelo redkimi primeri nagovorni izpusti in velelni nagovori. Razlika je v tem, da sta v Mladini ali dva vpraševalca ali eden, v Spieglu pa jih je običajno več. Intervjuji se razlikujejo tudi po tem, da se vsak intervju v Spieglu začne z nagovorom odgovarjalca in konča z zahvalo, česar v Mladini ni. Tako je bila potrjena hipoteza, da se reviji Mladina in Der Spiegel glede intervjujskih nagovorov med seboj bistveno ne razlikujeta, saj se novinarska dejavnost v državah, ki sta si kulturno tako blizu, ne razlikuje veliko.

Prav tako sem potrdila hipotezo, da novinarji ne postavljajo zgolj vnaprej pripravljenih vprašanj, ampak se prilagajajo situaciji in se primerno tudi odzivajo. To se kaže v intervjujskih nagovorih s krepko navezovanostjo na predhodni odgovor, katerih sporočanje vloga je na primer ugovarjanje, vztrajanje pri vprašanju, povzetek odgovora itd. Prevladujoča sporočanje vloga je sicer zahteva po podatku ali mnenju, iz konkretnih primerov pa sem sklepala še na druge vloge, kot so: vztrajanje, očitek, sklicevanje na tretjo osebo, osebno mnenje vpraševalca, trditev, predlog, ugovor, povzetek odgovora, izločanje, začudenje in odziv na vprašanje ali očitek odgovarjalca.

Raznovrstnost intervjujskih nagovorov pripisujem sposobnosti dobrih novinarjev, ki kljub zahtevnim temam, o katerih se pogovarjajo s političnimi osebnostmi, ne sledijo zgolj vnaprej pripravljenim vprašanjem, ampak se prilagajajo situacijam in sogovornikom, se odzivajo na presenečenja in poskušajo od politikov izvabiti čim bolj iskrene odgovore.

6. VIRI IN LITERATURA

7.1 Viri

1. *Ali H. Žerdin* – Drago Krajnc; Mladina, 12. 12. 2005, 32–33.
1. *Ali H. Žedrin* – Dušan Keber; Mladina, 19. 12. 2005, 41–45.
2. *Ali H. Žerdin* – Jelko Kacin; Mladina, 24. 10. 2005, 35–38.
3. *Gregor Cerar, Aleksandar Mičić* – Danica Simšič; Mladina, 1. 8. 2005, 33–36.
4. *Jani Sever* – Janez Drnovšek; Mladina, 3. 10. 2005, 39–43.
5. *Jure Trampuš* – Peter Jambreč; Mladina, 28. 11. 2005, 39–43.
6. *Miha Štamcar, Aleksandar Mičić* – Drago Kos; Mladina, 13. 8. 2005, 33–36.
7. *Tomaž Šaunik* – Kolinda Grabar Kitarović; Mladina, 17. 10. 2005, 37–39.
8. *Vanja Pirc* – Gregor Virant; Mladina, 5. 12. 2005, 37–40.
9. *Georg Mascolo* – Lawrence Wilkerson; Der Spiegel, 5. 12. 2005, 138–140.
10. *Horand Knaup, Gabor Steingart, Stefan Aust, Stefan Berg* – Matthias Platzeck; Der Spiegel, 21. 11. 2005, 42–45.
11. *Michael Sauga, Horand Knaup, Gabor Steingart* – Franz Müntefering; Der Spiegel, 24. 10. 2005, 44–47.
12. *Ralf Neukirch, Gabor Steingart, Stefan Aust* – Angela Merkel; Der Spiegel, 17. 10. 2005, 42–46.

13. *Roland Nelles, Gabor Steingart, Hans-Ulrich Stoldt* – Peter Struck; *Der Spiegel*, 5. 12. 2005, 28–31.
 14. *Stefan Aust, Gerhard Spörl* – Bob Woodward; *Der Spiegel*, 12. 7. 2005, 94–96.
 15. *Stefan Aust, Ralf Beste, Georg Mascolo* – Donald Rumsfeld; *Der Spiegel*, 31. 10. 2005, 126–130.
 16. *Stefan Aust, Konstantin von Hammerstein, Ralf Beste* – Joschka Fischer; *Der Spiegel*, 5. 9. 2005, 54–56.
 17. *Susanne Koebel, Joachim Preuß, Gerhard Spörl* – Hamid Karzai; *Der Spiegel*, 17. 9. 2005, 108–111.
- 1.1.1.1.

7.2 Literatura

1. ALTHAUS, Hans-Peter; HENNE, Helmut; WIEGAND, Ernst (1980) *Lexikon der germanistischen Linguistik. Studienausgabe II*. Tübingen: Niemeyer Verlag.
2. BERENS, Franz Josef (1975) *Analyse des Sprachverhaltens in Redekonstellationstyp »Interview«*. Eine empirische Untersuchung. München: Max Hueber Verlag.
3. BERENS, Franz Josef; JÄGER, Karl Heinz; SCHANK, Gerd; SCHWITALLA, Johannes (1976) *Projekt Dialogstrukturen. Ein Arbeitsbericht*. München: Max Hueber Verlag.
4. BINDER, Kristina (2004) *Starinterview. Eine vergleichende Analyse von Presse-, Hörfunk-, Fernseh- und Chatinterview*. Würzburg: Julius-Maximilians-Universität.
5. BRINKER, K.; SAGER, S. F. (2001) *Linguistische Gesprächsanalyse. Eine Einführung*. Berlin: Erich Schmidt Verlag.
6. BUCHHOLZ, Britta (2003) *Das journalistische Interview in 'Der Spiegel' und 'Focus'. Ein Vergleich*. Berlin: Humboldt-Universität.

7. BURGER, Harald (1990) *Sprache der Massenmedien*. Berlin: Walter de Gruyter & Co.
8. DUDEN (1995) *Grammatik der deutschen Gegenwartssprache*. 5. völlig neu bearbeitete und erweiterte Auflage, hrsg. und bearb. von G. Drosdowski u.a. Mannheim.
9. ENGEL, Ulrich (1988) *Deutsche Grammatik*. Heidelberg: Julius Groos Verlag.
10. ERBSLÖH, E. (1972) *Interview*. Stuttgart: B. G. Teubner Stuttgart.
11. FICHTEL, Kathrin (2002) Das journalistische Interview: *Fachjournalist* (5), 16–22.
12. HÄUSERMANN, Jürg (2005) *Journalistisches Texten. Sprachliche Grundlagen für professionelles Informieren*. Konstanz: UVK Verlagsgesellschaft GmbH.
13. HENTSCHEL, Elke; WEYDT, Harald (1990) *Handbuch der deutschen Grammatik*. Berlin: Walter de Gruyter.
14. HELBIG/BUSCHA (2001) *Deutsche Grammatik. Ein Handbuch für den Ausländerunterricht*. Berlin und München: Langenscheidt.
15. HEINEMANN, Wolfgang; VIEHWEGER, Dieter (1991) *Textlinguistik. Eine Einführung*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.
16. HOFFMANN, Rolf-Rüdiger (1982) *Politische Fernsehinterviews. Eine empirische Analyse sprachlichen Handelns*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.
17. KOROŠEC, Tomo (1998) *Stilistika slovenskega poročevalstva*. Ljubljana: Kmečki glas.
18. KOROŠEC, Tomo; KOŠIR, Manca (1990) *Slovenski jezik in novinarske zvrsti v množičnih komunikacijah*. Ljubljana: Fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo.
19. KOŠIR, Manca (1991) *Intervju v sodobnem slovenskem tisku: tipi novinarskega diskurza kot interpretanti družbenega okolja*. *Teorija in praksa*, 28, 5/6, 627–632.

20. KOŠIR, Manca (1991a) *Tipi novinarskega diskurza pogovorne vrste v sodobnem slovenskem tisku*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Inštitut za družbene vede.
21. LÜGER, Heinz-Helmut (1995) *Pressesprache*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.
22. SCHWITALLA, Johannes (1979): *Dialogsteuerung in Interviews. Ansätze zu einer Theorie der Dialogsteuerung mit empirischen Untersuchungen*. München: Max Hueber Verlag.
23. SCHWITALLA, Johannes (1977) *Gesprochenes Deutsch*. Berlin: Erich Schmidt Verlag.
24. TOPORIŠIČ, Jože (2004) *Slovenska slovnica*. Maribor: Obzorja.
25. VON POLENZ, Peter (1979) *Deutsche Satzsemantik*. München: Max Hueber Verlag.
26. WEINRICH, Harald (1993) *Textgrammatik der deutschen Sprache*. Mannheim: Dudenverlag.
27. WUNDERLICH, Dieter (1976) *Studien zur Sprechakttheorie*. Frankfurt am Main: Suhrkamp Verlag.
28. ZAEFFERER, Dietmar (1984) *Frageausdrücke und Fragen im Deutschen*. München: Wilhelm Fink Verlag.
29. ZIFONUN, Gisela (1997) *Grammatik der deutschen Sprache*. Berlin: Walter de Gruyter.